

NAČRT ZAŠČITE IN REŠEVANJA OB POTRESU NA OBMOČJU MESTNE OBČINE NOVO MESTO (Verzija 5.0)

	ORGAN IN URADNA OSEBA	DATUM	PODPIS
IZDELALA / SKRBNICA	SOU OD, Klara Golić	26.04.2021	
ODOBRIL	Poveljnik občinskega štaba CZ, Gregor Blažič		
PISNA ODOBRITEV S STRANI REGIJSKE IZPOSTAVE	URSZR Izpostava Novo mesto		
SPREJEL	Župan MONM, mag. Gregor Macedoni		

ŠTEVILKA: 842-0003/2021-4

DATUM:

KAZALO

1	POTRES	5
1.1	Uvod	5
1.2	Potresna nevarnost v MONM	5
1.2.1	Splošno o potresih	5
1.2.2	Karta potresne intenzitete	5
1.2.3	Karta projektnega pospeška tal	6
1.3	Potresno območje	7
1.4	Verjetnost nastanka verižne nesreče	7
1.5	Ukrepi za zmanjšanje posledic potresa	8
2	OBSEG NAČRTOVANJA	10
2.1	Temeljne ravni načrtovanja	10
2.2	Načela zaščite, reševanja in pomoči	11
3	ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI	13
3.1	Temeljne podmene načrta	13
3.2	Zamisel izvedbe zaščite, reševanja in pomoči	14
3.2.1	Koncept odziva ob pojavu potresa	14
3.3	Uporaba načrta	16
4	SILE, SREDSTVA ZA ZAŠČITO REŠEVANJE IN POMOČ TER VIRI ZA IZVAJANJE NAČRTA	17
4.1	Organi in organizacije, ki sodelujejo pri izvedbi nalog iz občinske pristojnosti	17
4.1.1	Občinski organi ter župan MONM,	17
4.1.2	Sile za zaščito, reševanje in pomoč	17
4.2	Materialno - tehnična sredstva za izvajanje načrta	18
4.3	Predvidena finančna sredstva za izvajanje načrta	18
5	OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE	18
5.1	Opazovanje potresne dejavnosti	19
5.2	Obveščanje o potresu	19
5.2.1	Obveščanje prebivalcev na prizadetem območju	20
5.2.2	Obveščanje splošne javnosti	21
5.2.3	Alarmiranje	21
6	AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ	22
6.1	Aktiviranje organov in njihovih strokovnih služb	22
6.2	Aktiviranje občinskih sil za zaščito, reševanje in pomoč	22
6.3	Zagotavljanje pomoči v materialnih in finančnih sredstvih	23
7	UPRAVLJANJE IN VODENJE	25
7.1	Organi in njihove naloge	25
7.2	Operativno vodenje	26
7.3	Organiziranost zvez	26
8	ZAŠČITNI UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI	28
8.1	Zaščitni ukrepi	28
8.1.1	Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi	29
8.1.2	Evakuacija	31
8.1.3	Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev	33

8.1.4	Radiološka, kemijska in biološka zaščita.....	34
8.1.5	Zaščita kulturne dediščine	36
8.2	Naloge zaščite, reševanja in pomoči	37
8.2.1	Prva pomoč in nujna medicinska pomoč.....	37
8.2.2	Identifikacija mrtvih.....	38
8.2.3	Psihološka pomoč	39
8.2.4	Prva veterinarska pomoč (PVP)	40
8.2.5	Reševanje iz ruševin.....	41
8.2.6	Gašenje in reševanje ob požarih.....	43
8.2.7	Iskanje pogrešanih oseb	43
8.2.8	Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje.....	44
9	OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA.....	46
10	OCENJEVANJE ŠKODE	48
11	RAZLAGA POJMOV IN SEZNAM KRATIC	49
11.1	Pomen pojmov	49
11.2	Razlaga okrajšav in kratic	50
12	SEZNAM PRILOG IN DODATKOV.....	51
12.1	Seznam prilog	51
12.2	Seznam dodatkov	52

Kazalo slik

Slika 1: Karta potresne intenzitete s povratno dobo 475 let (ARSO, 2011).....	6
Slika 2: Potresna nevarnost Slovenije – projektni pospešek tal (Lapajne in drugi, 2001)	7
Slika 3: Povezave dejavnosti za zmanjševanje posledic potresa	9
Slika 4: Potresna ogroženost slovenskih občin (1-majhna, 2- srednja, 3- velika, 4- zelo velika 1, 5- zelo velika 2).....	10
Slika 5: Koncept odziva ob potresu.....	15
Slika 6: Karta lokacij državnega omrežja potresnih opazovalnic (Agencija RS za okolje, Urad za seizmologijo in geologijo, 2010)	19
Slika 7: Shema obveščanja v primeru potresa	20
Slika 8: Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč v MONM	23
Slika 9: Repetitorske postaje s kanali sistema ZA-RE.....	27
Slika 10: Izvajanje zaščitno-reševalnih ukrepov ob močnem oziroma rušilnem potresu ter primarna odgovornost	28
Slika 11: Diagram poteka dejavnosti "prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi".....	29
Slika 12: Enofazni pristop k ocenjevanju uporabnosti stavb po potresu.....	31
Slika 13: Diagram poteka aktivnosti "evakuacija"	32
Slika 14: Diagram poteka aktivnosti: "sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev"	33
Slika 15: Diagram poteka aktivnosti "radiološka, kemična in biološka zaščita"	35
Slika 16: Diagram poteka aktivnosti »zaščita kulturne dediščine«	36
Slika 17: Diagram poteka aktivnosti »prva pomoč in prva medicinska pomoč«	37
Slika 18: Diagram poteka aktivnosti »identifikacija mrtvih«	38
Slika 19: Diagram poteka aktivnosti "prva veterinarska pomoč"	40
Slika 20: Diagram poteka aktivnosti »reševanje iz ruševin«	42
Slika 21: Diagram poteka aktivnosti "gašenje in reševanje ob požarih"	43
Slika 22: Osebna in vzajemna zaščita.....	46

Kazalo tabel

Tabela 1: Obveznosti nosilcev načrtovanja	10
Tabela 2: Kriteriji za uvrstitev občine v razred ogroženosti ob potresu	11
Tabela 3: Razvrstitev MONM v razred ogroženosti ob potresu in število prebivalcev občine, ki živijo na območjih posamezne potresne intenzitete.....	11
Tabela 4: Kratka oblika evropske potresne lestvice predstavlja zelo poenostavljen in posplošen pregled lestvice. Uporabljamo jo za izobraževalne namene. Opomba: kratka oblika lestvice ne zadostuje za natančno opredelitev intenzitet (vir: Gruenthal, ur., 1998).	14
Tabela 5: Seznam repetitorjev na področju dolenjske regije	27

1 POTRES

1.1 Uvod

Občinski načrt zaščite in reševanja ob potresu na območju Mestne občine Novo mesto, verzija 5.0. (v nadaljnjem besedilu: občinski načrt), je izdelala Skupna občinska uprava občin Dolenjske (SOU OD), na osnovi sprejetega temeljnega (državnega) načrta, verzija 3.1, št. 8420-1/2014/9 z dne 20.2.2014, ažuriran januarja 2020.

Občinski načrt je izdelan na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – UPB-1, 97/10 in 21/18 – ZNOrg), Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19), Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16), in temelji na Ocení ogroženosti ob pojavu potresa na območju Mestne občine Novo mesto, št. 842-0003/2021-3.

Občinski načrt zaščite in reševanja ob potresu na območju Mestne občine Novo mesto (MONM), verzija 5.0, je izdelan v skladu z Državnim načrtom zaščite in reševanja ob potresu, ter je usklajen z Izpostavo URSZR Novo mesto.

Potres je v skladu z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami naravna nesreča (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10 in 21/18 – ZNOrg), ki je ne moremo vnaprej napovedati, niti ni mogoče oceniti njegovega obsega, moči in škode, ki jo bo povzročil. Predvidimo lahko le območja, kjer se lahko pojavi, zato predstavlja občinski načrt zamisel izvajanja zaščite in reševanja ob potresu ob upoštevanju razpoložljivih sil in sredstev.

Potres je opredeljen kot seizmično delovanje tal in nastane ob nenadni sprostitvi nakopičene tektonske napetosti v zemljeni skorji ali zgornjem delu zemeljskega plašča.

1.2 Potresna nevarnost v Mestni občini Novo mesto

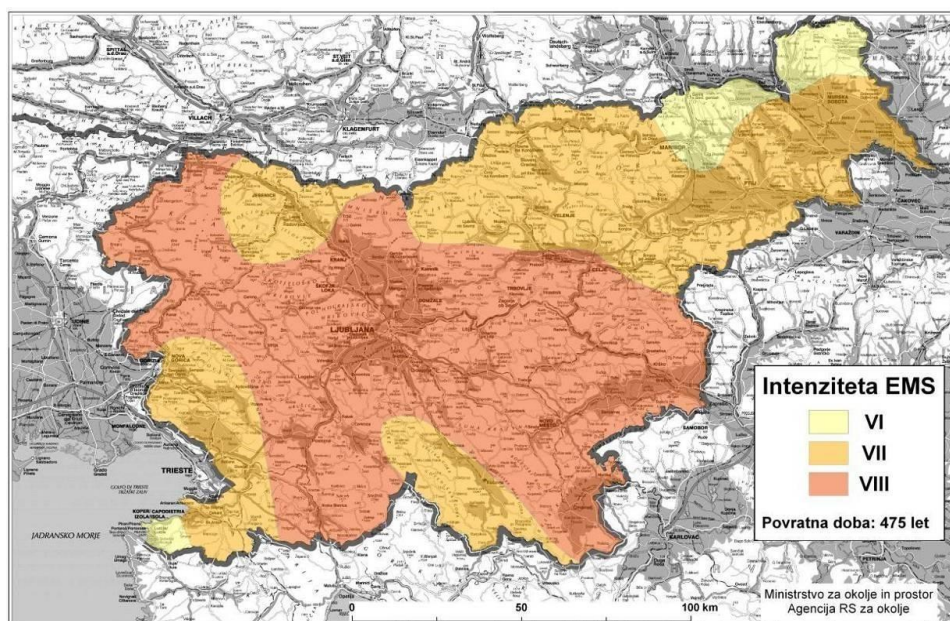
1.2.1 Splošno o potresih

Potres je naravni pojav, ko v Zemljini notranjosti pride do nenadne sprostitve nakopičenih elastičnih napetosti, pri čemer se sproščena energija razširja v obliki seizmičnega valovanja. Ko potresno valovanje doseže površje z zadostno energijo, da povzroči neželene posledice na ljudi, objekte ali naravo, govorimo o potresu kot o naravni nesreči.

Potres je eden izmed pojavov v naravi, ki ga ne moremo nadzorovati, lahko pa ga zelo dobro merimo. V primerjavi z drugimi naravnimi nesrečami, ki so povezane z meteorološkimi procesi in jih lahko v blažji ali hujši obliki pričakujemo (poplave, suša, vetrovi), ima potres zaradi nenadnosti pojava in drugačnih posledic veliko hujši vpliv na vsakdanje življenje. Navadno je število žrtev večje, saj ni očitnih znakov, ki bi ljudem vnaprej napovedali potres in jim omogočili umik na varno. Večja je tudi škoda, saj je zaradi obsega porušenih objektov proces obnove po potresu poškodovanega območja dražji, vzpostavitev normalnih razmer v gospodarstvu pa traja dlje kot pri drugih naravnih nesrečah.

1.2.2 Karta potresne intenzitete

Slovenija je država s srednjo potresno nevarnostjo. Čeprav magnitude potresov pri nas ne dosega zelo velikih vrednosti, so zaradi razmeroma plitvih žarišč, učinki lahko zelo veliki. Potresna žarišča nastajajo na celotnem ozemlju Republike Slovenije. Pas večje potresne nevarnosti poteka po osrednjem delu Slovenije od severozahoda proti jugovzhodu.



Slika 1: Karta potresne intenzitete s povratno dobo 475 let (ARSO, 2011)

P - 2001(1)	Ocena ogroženosti zaradi pojava potresa v MONM
P -31 (1)	Potresne opazovalnice na Dolenjskem

1.2.3 Karta projektnega pospeška tal

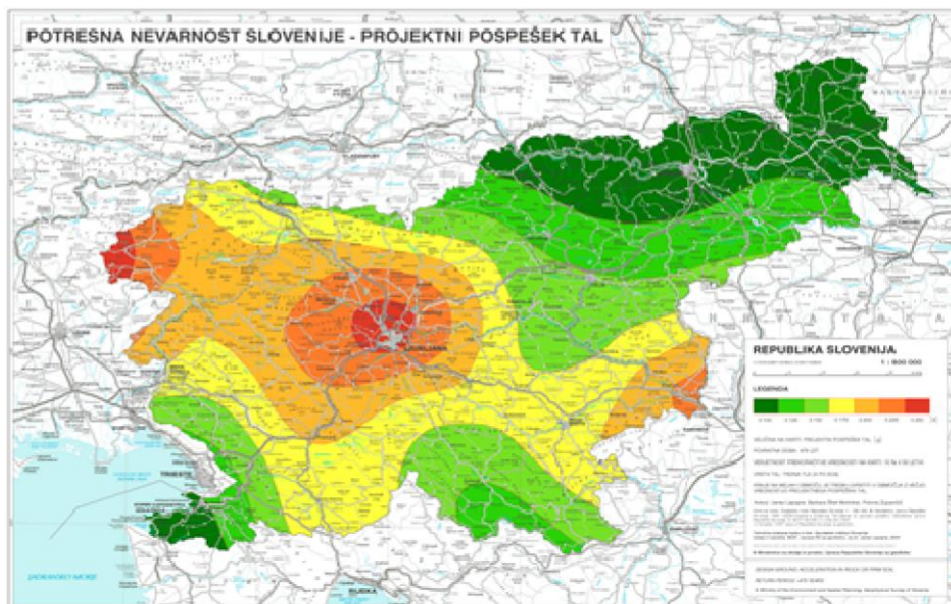
Karta projektnega pospeška tal za trdna tla za povratno dobo 475 let (Lapajne in drugi, 2001) je uradna karta potresne nevarnosti Slovenije (slika 2). Izdelana je v skladu z zahtevami slovenskega (in evropskega) standarda EC8 (SIST EN 1998-1:2005) ter Nacionalnega dodatka (SIST EN 1998-1:2005/oA101:2005). Podroben opis in navodila za uporabo karte so podana v Tolmaču (Lapajne in drugi, 2002a).

Projektni pospešek tal je enak največjemu pospešku tal. To je največja absolutna vrednost zapisa pospeška na prostem površju. Vrednosti na karti veljajo za tla vrste A (trdna tla). Za druge vrste tal je treba pospešek pomnožiti z ustreznim koeficientom tal. Vrednosti koeficienta za različne vrste tal so določene v EC8. Referenčni povratni dobi 475 let ustreza faktor pomembnosti 1, ki označuje običajne stanovanjske stavbe. Za pomembne stavbe (šole, vrtci, bolnišnice, ...) je projektni pospešek enak zmnožku referenčnega pospeška tal in faktorja pomembnosti. To pomeni, da je za pomembnejše stavbe posredno upoštevana večja povratna doba.

Vrednosti projektnega pospeška tal so razvrščene v razrede in zaokrožene navzgor. Območja enake potresne nevarnosti so na karti označena z isto barvo. Kraje na mejah območij je treba uvrstiti v območja z večjo vrednostjo projektnega pospeška tal.

Vrednosti pospeškov so izračunane po metodologiji verjetnostnega ocenjevanja potresne nevarnosti.

Vrednost projektnega pospeška za Mestno občino Novo mesto (od tukaj naprej MONM) se giblje okoli 0,225 g in več.



Slika 2: Potresna nevarnost Slovenije – projektni pospešek tal (Lapajne in drugi, 2001)

1.3 Potresno območje

MONM se nahaja na območju intenzitete VIII EMS. Na območju živi približno 37.430 ljudi. Ob potresu bi bili ogroženi prebivalci, živali, premoženje, infrastruktura in kulturna dediščina.

Točenega obsega posledic potresa intenzitete VIII EMS (ali več) na komunalni, prometni in drugi infrastrukturi ni mogoče predvideti, spletna aplikacija POTROG (dostopna na <http://potrog2.vokas.si/>) pa nam omogoča izračun okvirnih posledic, ki bi jih potres omenjene stopnje prinesel. Ob potresu intenzitete VIII EMS bi lahko prišlo do lomljenja cevi vodovodnega sistema, kar lahko povzroči poplavljenost določenih mestnih ulic, prav tako bi lahko prišlo tudi do lomov in drugih poškodb komunalne infrastrukture. Prišlo bi do motenj in prekinitev oskrbe z električno energijo ter do motenj v delovanju komunikacijskih sistemov.

Avtocestna povezava naj ne bi bila prizadeta zaradi posledic potresa intenzitete VIII EMS. Podatkov o tem, kakšne posledice bi ob potresu utrpeli glavne, regionalne in lokalne ceste, objekti cestne infrastrukture (mostovi, nadvozi ipd.) ter morebitna ogroženost delov cest zaradi trganja zemljin in kamnin, ni.

Pri železniškem prometu so možne poškodbe prog na posameznih odsekih, poškodbe mostov, podpornih zidov, predorov (Kapitelj, Ruperč Vrh, Peščenik) in porušitve oziroma poškodbe na posameznih starejših zgradbah. Železniški promet bi lahko bil zaradi morebitnih podorov, zemeljskih plazov in trganja skal otežen ali celo prekinjen. Ocenjujemo, da naštetе možne poškodbe ne bi povzročile daljše prekinitev železniškega prometa, saj se v MONM ne pričakuje visoke stopnje ogroženosti zaradi podorov in plazov, povzročenih zaradi potresov. Posledično se pričakuje, da bi lahko sanacijo poškodovanih delov proge izvedle Slovenske železnice same.

1.4 Verjetnost nastanka verižne nesreče

Potres pogosto spremljajo številne verižne nesreče, katerih škoda praviloma presega neposredno škodo potresa.

Potres lahko spremljajo predvsem verižne nesreče, kot so:

- požari in eksplozije,
- nesreče z nevarnimi snovmi (lom cevovoda, prevrnitev rezervoarjev, poškodbe lovinskih posod),
- jedrska ali radiološka nesreča,
- plazovi, podori in poplave,
- bolezni ljudi in živali,

- poplave (zaježitev vodotokov).

Ob verižni nesreči, ki je posledica potresa, poteka ukrepanje skladno z dokumenti zaščite in reševanja glede na nesrečo (poplave, nalezljive bolezni pri ljudeh, požari itn.).

Več o morebitnem nastanku verižnih nesreč je zapisano v Ocenitvi ogroženosti zaradi pojava potresa na območju Mestne občine Novo mesto.

1.5 Ukrepi za zmanjšanje posledic potresa

Močnejši in rušilni potresi lahko prizadenejo tako gosto naseljena, kakor tudi redkeje naseljena območja, zato je potrebno predvideti možne dogodke in se nanje pravočasno pripraviti.

Najpomembnejši ukrepi za preprečevanje in zmanjšanje posledic potresa so:

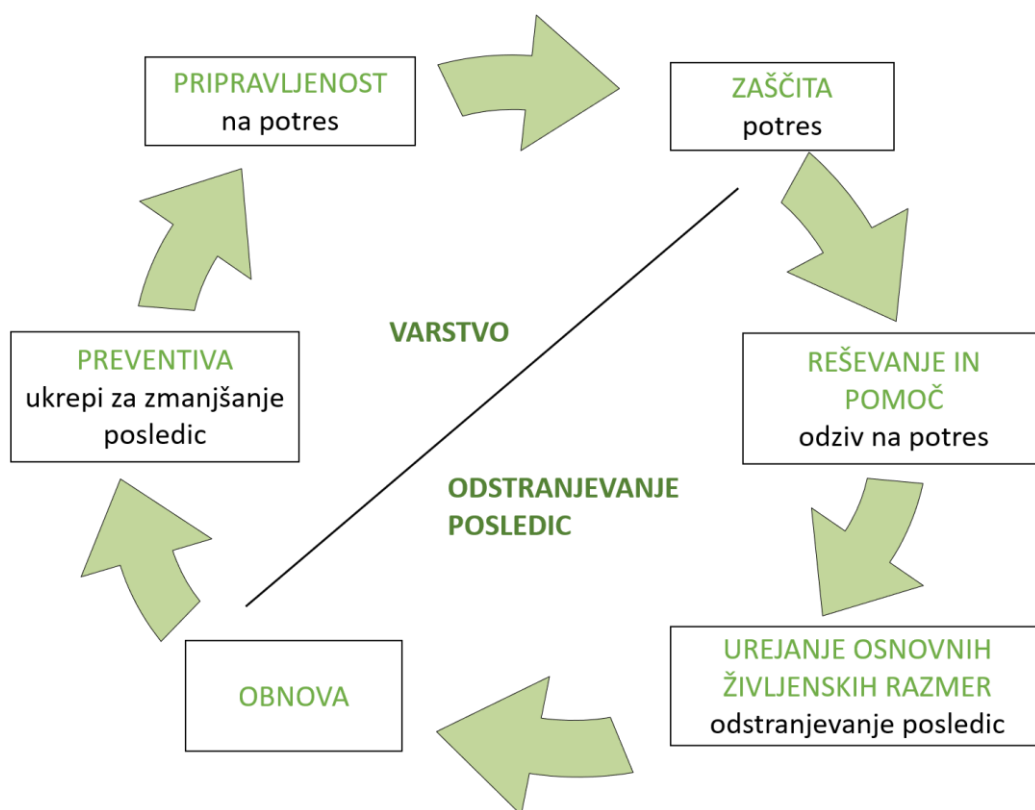
- potresno odporna gradnja (predpisane zahteve za novogradnjo, sanacijo in utrditev objektov, postopki za ocenjevanje po potresu poškodovanih objektov ter popotresno sanacijo),
- načrtovanje delovanja sistema ZRP (usposabljanje in opremljanje sil za ZRP ter izdelava in dopolnjevanje načrtov ZiR ob potresu),
- sistematično spremljanje in proučevanje potresne dejavnosti (državna mreža potresnih opazovalnic),
- priprava programov potresne sanacije ter utrjevanja stanovanjskih in pomembnih javnih objektov s področja vzgoje in izobraževanja, varstva otrok, nege starejših občanov in drugih posebnih skupin prebivalcev ter drugih javnih dejavnosti,
- pregled stanja pomembnih infrastrukturnih sistemov (zlasti cest, železnic, mostov, podvozov, nadvozov, itn.) s ciljem ugotoviti potresno odpornost in ranljivost ter po potrebi zagotoviti povečanje potresne odpornosti teh objektov,
- pregled stanja pomembnih industrijskih objektov ter objektov, v katerih se skladiščijo, shranjujejo ali izdelujejo nevarne snovi ter objektov virov manjšega tveganja za okolje ter po potrebi zagotoviti povečanje potresne odpornosti teh objektov,
- ustrezna organizacija in delovanje zdravstvene in socialne službe v primeru potresa z močnimi poškodbami,
- izboljšati pripravljenosti na potres, kar se zagotavlja z izobraževanjem prebivalcev za boljši odziv pri potresu, z usposabljanjem organov vodenja v ZRP ter upravnih organov na lokalni in državni ravni ter s pripravo akcijskih načrtov za reševanje.

V primeru močnega potresa (VIII EMS ali več) lahko na območju MONM pričakujemo tudi večje količine ruševin, zato je v pristojnosti občine, da že predhodno zagotovi ustrezno količino potrebne mehanizacije in tovornih vozil za sanacijo omenjenih ruševinskih kupov.

Načeloma so objekti v MONM potresno varni in bi v večini potres prestali z manjšimi do zmernimi poškodbami. Najbolj ogroženi so objekti starejše gradnje, ki še niso zgrajeni po veljavnih protipotresnih predpisih (več v oceni ogroženosti).

Najhujše posledice potresa je moč pričakovati v nočnem ter v dopoldanskem času, ko je zaradi dnevnih migracij šolarjev in delavcev število oseb na enem mestu precej višje kot v popoldanskem času. Večjo nevarnost tako predstavljajo objekti, kjer se zbira večje število ljudi (npr. izobraževalne institucije, podjetja, trgovski centri ...).

Varstvo pred potresi v celoti obsega preventivo, vzpostavitev in vzdrževanje pripravljenosti za ZRP ter odpravljanje posledic potresa in potresno obnovo. Za potrese namreč velja, da jih ne moremo napovedati ter preprečiti, lahko pa ublažimo njihove posledice.



Slika 3: Povezave dejavnosti za zmanjševanje posledic potresa

P - 2001(1)	Ocena ogroženosti zaradi pojava potresa v MONM
--------------------	--

2 OBSEG NAČRTOVANJA

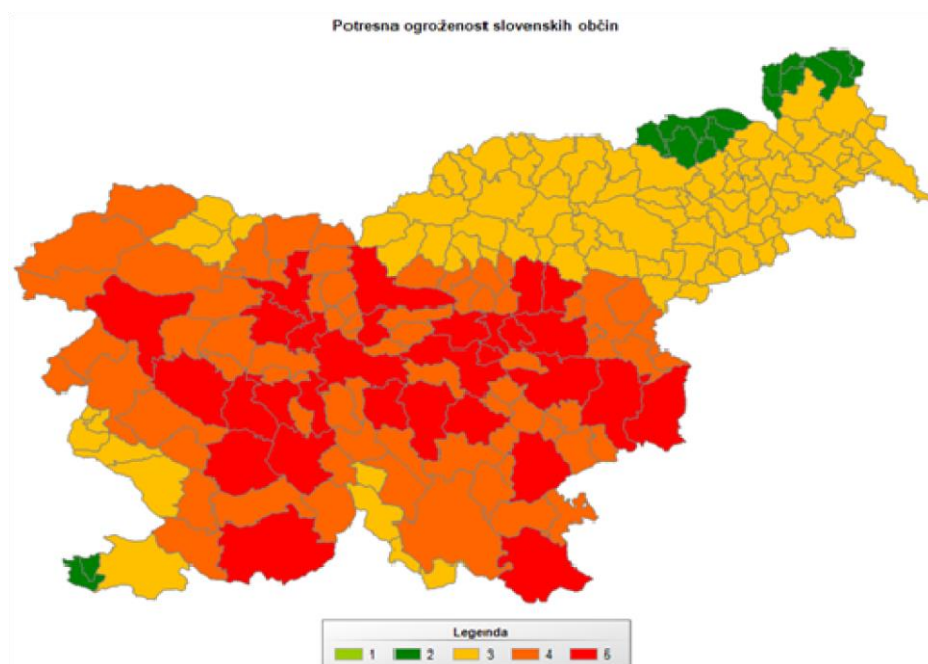
2.1 Temeljne ravni načrtovanja

Temeljni načrt zaščite in reševanja ob potresu je državni načrt.

Obveznost izdelave načrta oziroma dela načrta zaščite in reševanja ob potresu za Mestno občino Novo mesto izhaja iz Ocene ogroženosti Republike Slovenije zaradi potresa, verzij 3.0., z dne 07.06.2018. Na podlagi ocene ogroženosti in razvrstitve MONM v 5 razred ogroženosti, je MONM dolžna izdelati celoten načrt zaščite in reševanja ob potresu.

Tabela 1: Obveznosti nosilcev načrtovanja

Razred ogroženosti	Stopnja ogroženosti nosilca načrtovanja	Obveznosti nosilcev načrtovanja
1	Zelo majhna	Treba je izdelati dokumente, v katerih se določi zagotavljanje pomoči potresno prizadetim območjem v silah in sredstvih za ZRP; ni treba izdelati načrta zaščite in reševanja v celoti, dela načrta oziroma dokumentov za izvajanje določenih zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.
2	Majhna	Treba je izdelati dokumente, v katerih se določi zagotavljanje pomoči potresno prizadetim območjem v silah in sredstvih za ZRP; ni treba izdelati načrta zaščite in reševanja v celoti, priporočljivo pa je pripraviti dokumente, v katerih se določi način obveščanja ter se razdeli izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.
3	Srednja	Treba je izdelati del načrta zaščite in reševanja oziroma dokumente, v katerih se določita način obveščanja in zagotavljanje pomoči potresno prizadetim območjem v silah in sredstvih za ZRP ter se razdeli izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.
4	Velika	Treba je v celoti izdelati samostojen načrt zaščite in reševanja ob potresu.
5	Zelo velika	Treba je v celoti izdelati samostojen načrt zaščite in reševanja ob potresu.



Slika 4: Potresna ogroženost slovenskih občin (1-majhna, 2-srednja, 3-velika, 4-zelo velika 1, 5-zelo velika 2)

Organizacije, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno, socialno, zdravstveno ali drugo dejavnost, ki obsega tudi oskrbo ali varovanje 30 ali več oseb in so na potresnem območju, na katerem je mogoč potres intenzitete VIII EMS ali višje stopnje, načrtujejo skladno z občinskimi načrti zaščite in reševanja ter načrti dejavnosti.

Pristojni organi in službe občinske uprave po potrebi izdelajo načrte dejavnosti kot dodatek k občinskim načrtom zaščite in reševanja.

Tabela 2: Kriteriji za uvrstitev občine v razred ogroženosti ob potresu

1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti
Vsi prebivalci občine na območju V po EMS ali manj	Vsi prebivalci občine na območju VI po EMS	Vsi prebivalci ali del prebivalcev občine na območju VII po EMS in nič prebivalcev na območju VIII po EMS	Vsi prebivalci ali del prebivalcev občine (vendar manj kot 9000) na območju VIII po EMS ali več	Vsi prebivalci ali del prebivalcev občine (vendar več kot 9000) na območju VIII po EMS ali več

Pri razvrščanju občine v razred ogroženosti ob potresu je bilo upoštevano zgolj število prebivalcev na potresnem območju, kar je razvidno iz zgornje tabele.

Tabela 3: Razvrstitev MONM v razred ogroženosti ob potresu in število prebivalcev občine, ki živijo na območjih posamezne potresne intenzitete

REGIJA	OBČINA	ŠTEVILO PREBIVALCEV				RAZRED OGROŽENOSTI
		Območje VI po EMS	Območje VII po EMS	Območje VIII po EMS	SKUPNO število prebivalcev	OBČINE
DOLENJSKA	Novo mesto			37.430	37.430	5

Območje MONM v celoti sodi v 5. razred ogroženosti, saj vsi prebivalci živijo znotraj območja intenzitete VIII EMS.

P - 2001(1)	Ocena ogroženosti zaradi pojava potresa v MONM
P – 17/02(1)	Evidenčni list vzdrževanja načrta
P-19(1)	Seznam nosilcev načrtovanja
D – 1(1)	Načrt dejavnosti MONM ob naravnih in drugih nesrečah

2.2 Načela zaščite, reševanja in pomoči

Zaščita, reševanje in pomoč ob potresu se organizirajo v skladu s temi načeli:

- vsakdo ima pravico do zaščite, reševanja in pomoči, če je zaradi nesreče ogroženo njegovo življenje, zdravje ali premoženje;
- ob nesreči imata zaščita in reševanje človeških življenj prednost pred vsemi drugimi zaščitnimi in reševalnimi dejavnostmi;
- ob nesreči je vsakdo dolžan pomagati po svojih močeh in sposobnostih;
- občina pri zagotavljanju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v skladu s svojimi pristojnostmi prednostno organizira izvajanje preventivnih ukrepov. Pri vseh oblikah načrtovanega varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami morajo imeti prednost preventivni ukrepi;

- občina uporabi za zaščito, reševanje in pomoč ob naravni ali drugi nesreči najprej svoje sile in sredstva. Kadar zaradi velikega obsega nesreče oziroma ogroženosti sile in sredstva občine niso zadostni ali niso zagotovljene med sosednjimi občinami, regija zagotavlja uporabo sil in sredstev s širšega območja;
- vse dejavnosti za zaščito, reševanje in pomoč so človekoljubne narave;
- da bi preprečili ali vsaj ublažili posledice naravnih in drugih nesreč, je treba ukrepati hitro in učinkovito. Zato morajo biti sile za zaščito, reševanje in pomoč organizirane, opremljene in usposobljene tako, da se na nesrečo lahko odzovejo v najkrajšem možnem času;
- podatki o nevarnostih ter o dejavnostih državnih organov, občin in drugih izvajalcev nalog varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so javni. Regija in občina morata zagotoviti, da je prebivalstvo na območju, ki bi ga lahko prizadela naravna ali druga nesreča, obveščeno o nevarnostih.

3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

3.1 Temeljne podmene načrta

Temeljne podmene načrta zaščite in reševanja ob potresu so:

- občinski načrt zaščite in reševanja se izdelava za potres intenzitete VI EMS ali višje stopnje na območju občine ali v bližnji okolici;
- varstvo pred potresom zagotavljajo v okviru svojih pristojnosti oziroma pravic in dolžnosti državljani in drugi prebivalci kot posamezniki, prebivalci prostovoljno organizirani v društva in druge nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z ZRP, javne reševalne službe, podjetja, zavodi in druge organizacije, katerih dejavnost je pomembna za ZRP, ter občine in državni organi;
- varnost prebivalcev ob potresu ni odvisna samo od potresne ranljivosti zgradb, v katerih prebivajo, temveč tudi od potresne ranljivosti drugih zgradb. Prebivalci namreč veliko časa preživijo v vrtcih, šolah, na delovnih mestih, v domovih za ostarele, bolnišnicah. Skladno z Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) morajo načrte zaščite in reševanja izdelati tudi organizacije, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno, socialno, zdravstveno ali drugo dejavnost, ki obsega tudi oskrbo ali varovanje 30 ali več oseb, če so na potresno ogroženem območju in načrtujejo izvedbo potrebnih zaščitnih ukrepov ter nalog ZRP skladno z občinskimi načrti zaščite in reševanja ter načrti dejavnosti;
- življenja ljudi so po potresu ogrožena zaradi poškodb objektov in naprav namenjenih proizvodnji, predelavi, uporabi, prevozu, pretovarjanju, skladiščenju in odstranjevanju nevarnih snovi (strupene, vnetljive, eksplozivne, oksidacijske), zaradi pojava radioaktivnih snovi v okolju (kontaminacija okolja), poškodb ali porušitve visokih pregrad na vodnih zbiralnikih, porušitve mostov in druge prometne infrastrukture ter poškodb na električnih, plinskih in drugih napeljavah ipd. V občinskem načrtu zaščite in reševanja so določene organizacije, katerih dejavnost lahko pomeni nevarnost za nastanek nesreče in morajo pri izdelavi načrtov zaščite in reševanja upoštevati mogoče verižne nesreče;
- prebivalci na potresno ogroženem območju morajo biti pravočasno in objektivno obveščeni o pričakovanih nevarnostih potresa, o ravnanju ob njem, o izvajanju osebne in vzajemne pomoči, načrtih in ukrepih za zmanjšanje in odpravo posledic ter o posledicah potresa;
- če lokalni viri na prizadetem območju ne zadoščajo za učinkovito ZRP, MONM, skladno z načelom postopnosti, zaprosi za pomoč najprej sosednje občine, šele nato tudi regijo oziroma državo.

P-19(1)	Seznam nosilcev načrtovanja
P-32 (1)	Pregled stacionarnih virov tveganja zaradi nevarnih snovi
D – 1(1)	Načrt dejavnosti MONM ob naravnih in drugih nesrečah

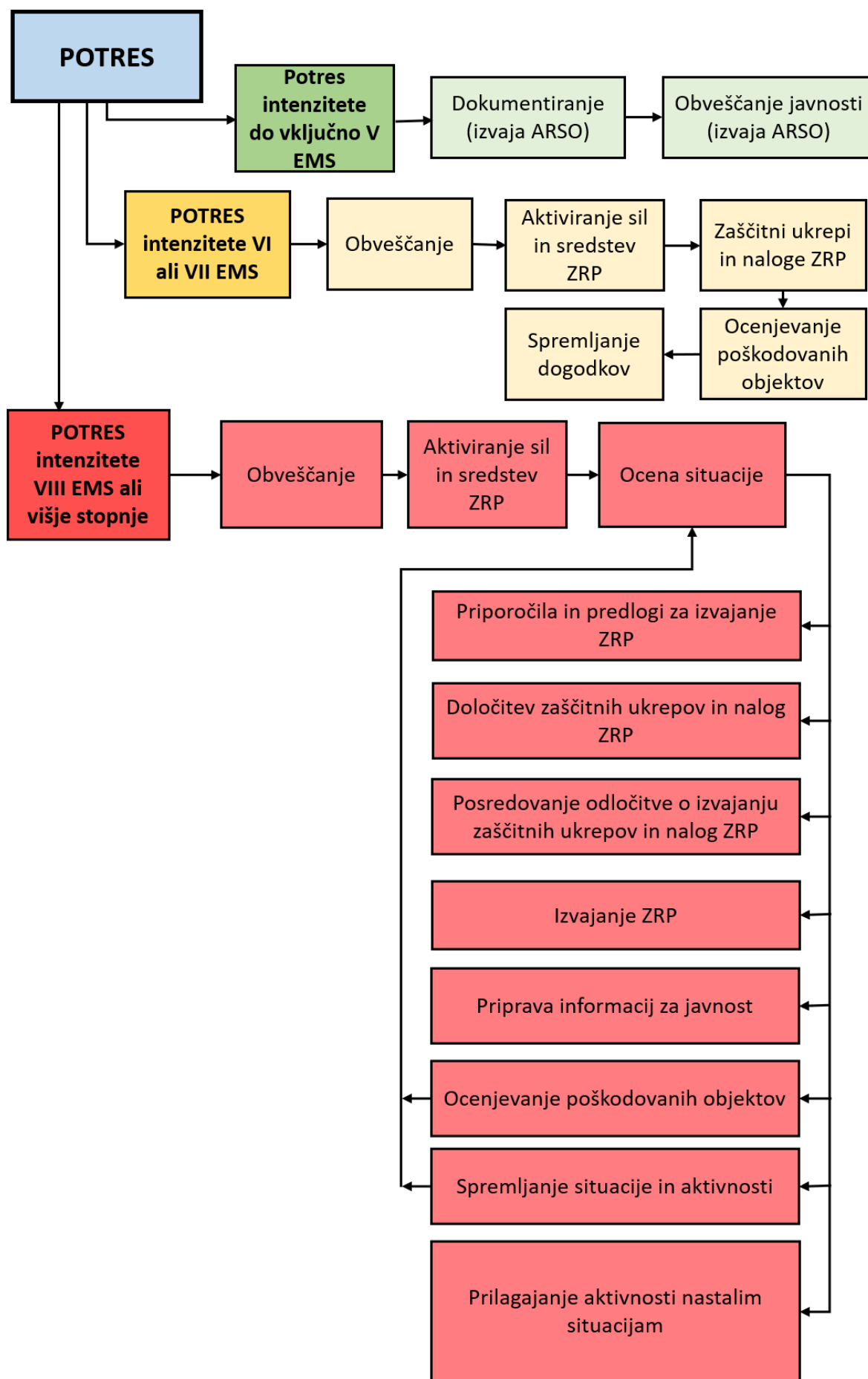
3.2 Zamisel izvedbe zaščite, reševanja in pomoči

3.2.1 Koncept odziva ob pojavu potresa

Koncept odziva ob potresu temelji na posledicah, ki jih povzroči potres na ljudeh, naravi in objektih.

Tabela 4: Kratka oblika evropske potresne lestvice predstavlja zelo poenostavljen in posplošen pregled lestvice. Uporabljamo jo za izobraževalne namene. Opomba: kratka oblika lestvice ne zadostuje za natančno opredelitev intenzitet (vir: Gruenthal, ur., 1998).

EMS-98 intenziteta	Naziv	Značilni učinki (povzeto)
I	Nezaznaven	Ljudje ga ne zaznajo.
II	Komaj zaznaven	V hišah ga čutijo redki posamezniki v mirovanju.
III	Šibek	V zaprtih prostorih ga čutijo posamezniki. Mirujoči čutijo zibanje ali rahlo tresenje.
IV	Zmeren	V zaprtih prostorih ga čutijo mnogi, na prostem pa redki posamezniki. Posamezniki se zbudijo. Okna in vrata zaropotajo, posode zažvenketajo.
V	Močan	V zaprtih prostorih ga čuti večina, na prostem pa posamezniki. Mnogi se zbudijo. Posamezniki se prestrašijo. Ljudje čutijo tresenje celotne stavbe. Viseči predmeti vidno zanihajo. Majhni predmeti se premaknejo. Vrata in okna loputajo.
VI	Z manjšimi poškodbami	Mnogi ljudje se prestrašijo in zbežijo na prosto. Nekateri predmeti padejo na tla. Mnoge stavbe utrpijo manjše nekonstruktivske poškodbe (lasaste razpoke, odpadanje manjših kosov ometa).
VII	Z zmernimi poškodbami	Večina ljudi se prestraši in zbeži na prosto. Stabilno pohištvo se premakne iz svoje lege in številni predmeti padejo s polic. Mnoge dobro grajene navadne stavbe so zmerno poškodovane: majhne razpoke v stenah, odpadanje ometa, odpadanje delov dimnikov; na starejših stavbah se lahko pojavijo velike razpoke v stenah in se porušijo predelne stene.
VIII	Z močnimi poškodbami	Mnogi ljudje s težavo lovijo ravnotežje. Pojavijo se velike razpoke na stenah mnogih stavb. Pri posameznih dobro grajenih navadnih stavbah se porušijo stene, slabo grajene stavbe se lahko porušijo.
IX	Rušilen	Splošna panika. Mnogi slabo grajeni objekti se porušijo. Tudi dobro grajene navadne stavbe so zelo močno poškodovane: porušitve sten in delne porušitve stavb.
X	Zelo rušilen	Mnogo navadnih dobro zgrajenih stavb se poruši.
XI	Uničujoč	Večina navadnih dobro zgrajenih stavb se poruši, uničene so celo nekatere stavbe z dobro potresno odporno konstrukcijo.
XII	Popolnoma uničujoč	Skoraj vse stavbe so uničene.
Barvna legenda:		
zelena	ni učinkov	
rumena	intenziteta se določa na podlagi učinkov na ljudi in predmete	
rdeča	intenziteta se določa na podlagi učinkov na stavbe (poškodbe), ljudi in predmete	



Slika 5: Koncept odziva ob potresu

3.3 Uporaba načrta

Občinski načrt zaščite in reševanja ob potresu se aktivira, ko pride do potresa intenzitete VI EMS ali višje stopnje na območju MONM oziroma, ko katera od sosednjih občin ob potresu zaprosi za pomoč oziroma razmere na terenu zahtevajo aktiviranje načrta.

Na podlagi ocene nesreče in posledic poveljnik CZ MONM odloči ali se bo načrt izvajal in upošteval delno ali v celoti.

Odločitev o aktiviranju občinskega načrta s sklepom sprejme poveljnik CZ MONM.

Sklep o preklicu izvajanja posameznih zaščitnih ukrepov in nalog sprejme pristojni poveljnik CZ ali vodja intervencije, ki je ukrepe sprejel.

D – 5	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
D - 6	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP

4 SILE, SREDSTVA ZA ZAŠČITO REŠEVANJE IN POMOČ TER VIRI ZA IZVAJANJE NAČRTA

4.1 Organi in organizacije, ki sodelujejo pri izvedbi nalog iz občinske pristojnosti

4.1.1 Občinski organi ter župan MONM

- župan,
- OU MONM,
- SOU OD,
- nosilci javnih služb pri Občinski upravi MONM.

4.1.2 Sile za zaščito, reševanje in pomoč

4.1.2.1 Enote, službe in organi CZ v MONM

- poveljnik CZ MONM,
- namestnik poveljnika CZ MONM,
- štab CZ MONM,
- služba za podporo,
- ekipe prve pomoči,
- ekipa za iskanje zasutih v ruševinah,
- ekipa za tehnično reševanje (zagotovljena pogodbeno z gradbenimi podjetji, samostojnimi podjetniki),
- komisija za ocenjevanje škode.

P-4(1)	Pregled dolžnostnih sil za ZIR v MONM
P-4/1 (1)	Komisija za popis ter oceno poškodovanosti objektov ob naravnih in drugih nesrečah v MONM– sklep župana

4.1.2.2 Gasilske enote

Javno gasilsko službo (JGS) MONM opravlja Gasilsko-reševalni center (GRC) Novo mesto ter 18 prostovoljno operativnih gasilskih enot.

P – 10(1)	Podatki o gasilskih enotah
------------------	----------------------------

4.1.2.3 Enote ter službe društev in drugih nevladnih organizacij

- OZRK Novo mesto,
- Župnijska Karitas,
- Ostale nevladne in prostovoljne organizacije

P – 8(1)	Podatki humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P - 9 (1)	Pregled klubov, organizacij, ki sodelujejo pri izvedbi nalog ZRP lokalnega pomena

4.1.2.4 Enote, službe in centri za zaščito, reševanje in pomoč, ki jih organizirajo državni organi ter drugi po zakonu

- Zdravstveni dom Novo mesto,
- Splošna bolnišnica Novo mesto,
- NIJZ, območna enota Novo mesto,
- Izpostava URSZR Novo mesto,
- UVHVVR, območni urad Novo mesto,

- Center za socialno delo Dolenjska in Bela Krajina, enota Novo mesto,
- Policijska uprava Novo mesto,
- Inštitut za sodno medicino,
- Nacionalni veterinarski inštitut (NVI),
- veterinarske organizacije s koncesijo,
- javne službe za prevoz živalskih odpadkov in ravnanje z njimi.

P-6(1)	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih in reševalnih postaj, splošnih in specialističnih bolnišnic, domov starejših občanov, centrov za socialno delo
P-7(1)	Pregled veterinarskih organizacij in zavetišč
P-13(1)	Seznam gospodarskih subjektov, ki sodelujejo pri izvajanju načrtov in ukrepov ZRP

Za pripravljenost, opremljenost in usposobljenost občinskih enot skrbi MONM v skladu z določili Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16) ter pogodbah o sofinanciranju pripravljenosti sil za ZRP. Kadrovska in materialna opremljenost je podrobno urejena s Pravilnikom o kadrovskih in materialnih formacijah enot, služb in organov Civilne zaščite (Uradni list RS, št. 104/08) in dokumentom Kadrovska in materialna formacija enot, služb in organov Civilne zaščite Mestne občine Novo mesto, št. 846-2/2020-9, z dne 04.11.2020.

4.2 Materialno - tehnična sredstva za izvajanje načrta

Za izvajanje zaščite, reševanja in pomoči v primeru potresa se uporabijo obstoječa sredstva, ki se jih zagotavlja na podlagi predpisanih meril za organiziranje, opremljanje in usposabljanje sil za zaščito, reševanje in pomoč. O pripravljenosti in aktiviranju sredstev iz popisa za potrebe enot in služb CZ ter drugih sil za zaščito in reševanje odloča poveljnik CZ MONM oziroma njegov namestnik.

V primeru potrebe po pomoči sosednjih občin ali regijske izpostave oziroma Republike Slovenije, poveljnik CZ MONM zaprosi za potrebno pomoč poveljnika CZ za Dolenjsko.

Materialno - tehnična sredstva se načrtujejo za:

- zaščitno in reševalno opremo ter orodje (sredstva za osebno in skupinsko zaščito, oprema, vozila ter tehnična in druga sredstva, ki jih potrebujejo strokovnjaki, reševalne enote, službe in reševalci) in
- materialna sredstva iz občinskih rezerv.

P - 1002(1)	Kadrovska in materialna formacija enot, služb in organov Civilne zaščite MONM
--------------------	---

4.3 Predvidena finančna sredstva za izvajanje načrta

Finančna sredstva se načrtujejo za:

- stroške operativnega delovanja (povračila stroškov za aktivirane pripadnike CZ in druge sile za zaščito, reševanje in pomoč),
- stroške dodatnega vzdrževanja in servisiranja uporabljene opreme,
- stroške dodatnega usposabljanja enot in služb in
- materialne stroške (prevozne stroške in storitve, gorivo, mazivo, material in intervencijska dodatna oprema).

Finančna sredstva za izvajanje ukrepov in nalog ZRP ob pojavu potresa zagotavlja MONM. Ob močnejših potresih finančno pomoč zagotovi tudi država.

D-2002 (1)	Načrtovana finančna sredstva za izvajanje načrta ZiR
-------------------	--

5 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE

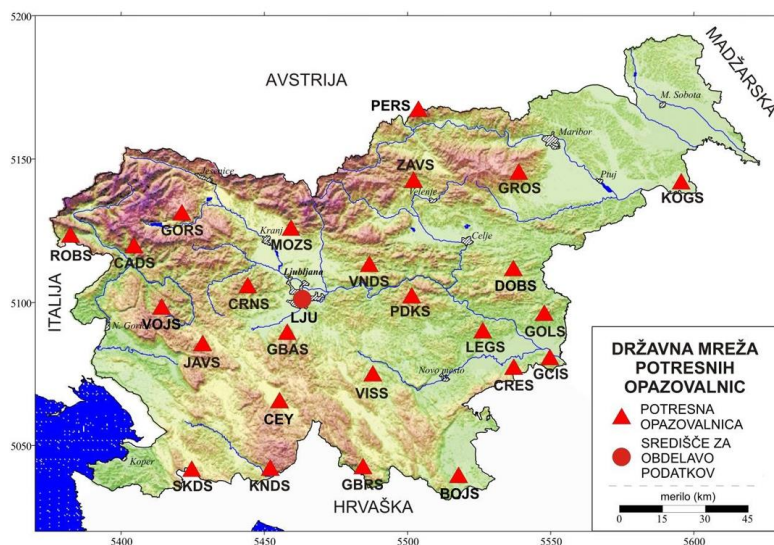
5.1 Opazovanje potresne dejavnosti

Opazovanje potresne dejavnosti na območju Slovenije izvaja ARSO – Urad za seizmologijo in geologijo s stalnim spremljanjem in proučevanjem potresne dejavnosti.

K uspešnemu opazovanju potresne dejavnosti lahko pripomore le dovolj gosto postavljena in kakovostno opremljena državna mreža potresnih opazovalnic.

Državna mreža potresnih opazovalnic zagotavlja potrebne podatke za spremljanje potresnih sunkov in omogoča samodejno obveščanje javnosti s preliminarnimi opredelitvami osnovnih značilnosti potresa najpozneje v desetih minutah po potresu.

Ob potresu intenzitete VI EMS ali višje stopnje vzpostavi ARSO – Urad za seizmologijo in geologijo lokalno mrežo prenosnih terenskih opazovalnic za spremljanje popotresnih sunkov.



Slika 6: Karta lokacij državnega omrežja potresnih opazovalnic (Agencija RS za okolje, Urad za seizmologijo in geologijo, 2010)

Opazovanje potresne dejavnosti obsega spremljanje potresne dejavnosti na območju Slovenije, strokovno obdelavo podatkov in posredovanje podatkov seizmološkim službam sosednjih držav, skrb za povezavo slovenskega alarmnega sistema s potresnimi alarmnimi sistemi sosednjih držav, posredovanje podatkov seizmološkemu središču za Evropo in Sredozemlje in seizmološkemu središču v ZDA ter posredovanje podatkov in analiz organom in službam, pristojnim za ukrepanje.

Prve preverjene podatke o potresu na območju RS lahko ARSO – Urad za seizmologijo in geologijo, pripravi v 15 minutah oziroma najpozneje v eni uri po potresu.

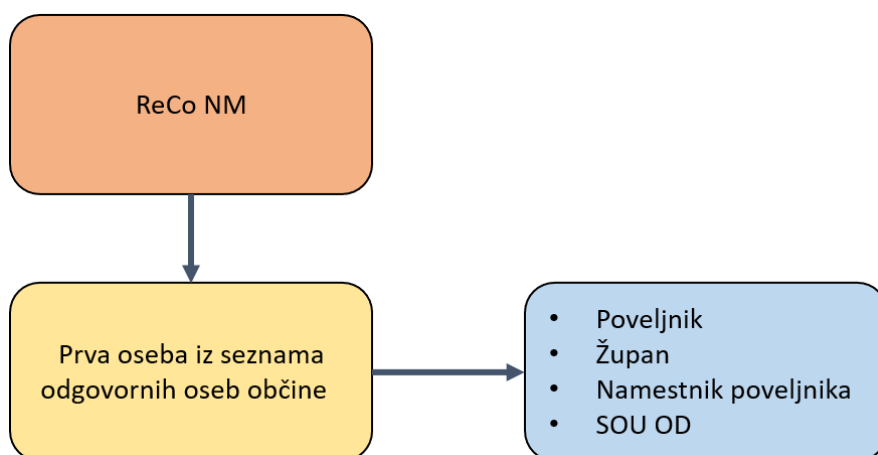
V konceptualnem smislu je državna mreža potresnih opazovalnic zastavljena tako, da omogoča povezavo treh alarmnih sistemov – Slovenije, Italije in Avstrije. Pri tem ne gre le za izmenjavo podatkov po elektronski pošti, temveč za skupen alarmni sistem s sočasnim prenosom podatkov iz državnih računalniških središč v vsa tri državna središča za obdelavo seizmoloških podatkov.

P-31 (1)	Potresne opazovalnice na Dolenjskem
-----------------	-------------------------------------

5.2 Obveščanje o potresu

Regijski center za obveščanje Novo mesto po prejemu obvestila od CORS o potresu (če so po potresu zasute osebe ali resno ogroženi stanovanjski ali industrijski objekti ali resno moteno življenje občanov) obvesti odgovorno osebo po seznamu obveščanja MONM.

Odgovorna oseba po prejemu obvestila nadalje obvesti župana občine, člane štaba CZ občine, svetovalca za ZRP (SOU OD) ter ostale pripadnike sil za ZRP, potrebne za vzpostavitev normalnega stanja v MONM.



Slika 7: Shema obveščanja v primeru potresa

P-1(1)	Podatki o odgovornih osebah v MONM in SOU OD
P - 2(1)	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča v primeru nesreče
P-2/1(1)	Seznam oseb za izvajanje Načrta dejavnosti Občinske uprave MONM v primeru naravnih in drugih nesreč

Po potresu štab CZ MONM takoj, ko je mogoče, v ReCO Novo mesto preko posebnega obrazca poroča o prvih posledicah potresa, o njegovem obsegu, številu poškodovanih in mrtvih ljudi in živali, porušeni objektih, poškodovani infrastrukturi ter o verižnih nesrečah, ki so nastale kot posledica potresa.

5.2.1 Obveščanje prebivalcev na prizadetem območju

Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo zaščito, reševanje in pomoč, vzpostavijo čim bolj neposreden stik in redno komuniciranje s prebivalci, da bi dosegli ustrezno zaupanje in odzivanje na njihove odločitve. Občina preko mobilnih razglasnih postaj nameščenih na gasilska vozila in na drug krajevno običajen način (npr. z letaki na oglasnih deskah in drugih mestih namenjenih za plakiranje, informiranje od vrat do vrat), zagotovi tudi obveščenost tistih, ki ne spremljajo medijev.

Obveščanje prebivalcev na prizadetem območju mora biti usklajeno z obveščanjem splošne javnosti.

Občina prek osrednjih in lokalnih medijev in na druge krajevno običajne načine prebivalce obveščajo o razmerah na prizadetem območju, izvajanju osebne in vzajemne zaščite ter o izvajanju zaščitnih ukrepov in nalog ZRP. Navodila ogroženim prebivalcem o zaščitnih ukrepih so odvisna od nevarnosti.

MONM lahko ob potresu intenzitete VIII EMS ali višje stopnje po potrebi organizira informacijski center, v katerem se združuje dejavnost socialnih služb (Center za socialno delo Dolenjske in Bele Krajine, enota Novo mesto), humanitarnih organizacij (OZRK Novo mesto, Župnijska Karitas), poizvedovalne službe (Rdeči Križ), službe za ZRP ter druge službe javnega pomena, preko katerih prebivalci dobijo informacije o:

- posledicah potresa (materialni škodi, poškodovanih, pogrešanih, evakuiranih, mrtvih, porušeni/delno porušeni objektih),
- vplivu potresa na prebivalce in okolje,
- pomoči, ki jo lahko pričakujejo,
- ukrepih za omilitev posledic potresa,
- izvajanju osebne in vzajemne zaščite,
- sodelovanju pri izvajanju zaščitnih ukrepov,
- o oceni poškodovanosti objektov in primernosti za bivanje.

V primeru, ko je v potresu prizadeta ena od sosednjih občin v dolenjski regiji, oziroma ko se v izvajanje aktivnosti vključijo regijske sile za zaščito, reševanje in pomoč, se enotno obveščanje prebivalcev na območju dolenjske regije organizira pri štabu CZ za Dolenjsko.

V primeru potresa MONM vzpostavi klicni center z dežurno informacijsko telefonsko številko.

P – 5(1)	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestila o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
D-2003	Obvestila in navodila prebivalcem

5.2.2 Obveščanje splošne javnosti

Prebivalci, ki živijo na potresno izpostavljenih območjih, morajo biti seznanjeni s potresno nevarnostjo. Javnost mora biti o nesreči pravočasno in korektno obveščena, tako o obsegu nesreče in njenih posledicah kot tudi o aktivnostih za odpravo posledic.

Prvo sporočilo za javnost in vsa nadaljnja sporočila o potresu se oblikuje na državni ravni in se jih posreduje v objavo **ARSO – Urad za seizmologijo in geologijo**

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki morajo po predpisih na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo, povezano z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države.

Za obveščanje širše javnosti o izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči iz regijske pristojnosti sta odgovorna poveljnik CZ za Dolenjsko in vodja Izpostave URSZR Novo mesto v skladu s svojimi pristojnostmi.

Na področju MONM so za takojšnje posredovanje sporočil organov občine zadolženi in pristojni:

- MONM:
 - preko spletnih kanalov in družabnih omrežji (spletna stran občine, družabna omrežja),
 - mobilne razglasne postaje,
 - oglasne deske,
- Radio Krka,
- Radio Sraka,
- Radio Aktual,
- Televizija Vaš Kanal,
- Dolenjski list (spletni portal in tiskana oblika)
- in drugi.

P – 5(1)	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestila o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
P-33 (1)	Pregled občinskih mobilnih razglasnih postaj
D-2003	Obvestila in navodila prebivalcem

5.2.3 Alarmiranje

V primeru nevarnosti nastanka verižne nesreče, ki bi nastala kot posledica potresa (požar, ekološka nesreča, jedrska ali radiološka nesreča in druge vrste nesreč) in bi predstavljala dodatno grožnjo za življenja prebivalcev, se le-te obvesti oziroma alarmira z alarmnim znakom za neposredno dejavnost.

Zahtevek za alarmiranje poveljnik CZ MONM posreduje poveljniku CZ za Dolenjsko oziroma v ReCO Novo mesto, kateri nato sproži alarmni znak za neposredno nevarnost. Hkrati se z zahtevkom za alarmiranje posredujejo tudi navodila prebivalcem.

6 AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ

6.1 Aktiviranje organov in njihovih strokovnih služb

Aktiviranje pristojnih organov, enot in služb ob potresu poteka skladno s shemo oziroma seznamom odgovornih oseb za obveščanja ob potresu.

Na podlagi razsežnosti in posledic potresa ter zbranih podatkov o posledicah potresa na terenu, poveljnik CZ MONM sprejme odločitve o aktiviranju občinskega načrta, kar pomeni tudi aktiviranje občinskih sil in sredstev za ZRP.

P-2(1)	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča v primeru nesreče
P-4(1)	Pregled dolžnostnih sil za ZIR v MONM
P – 12(1)	Seznam občinskih zbirališč sil za ZRP

6.2 Aktiviranje občinskih sil za zaščito, reševanje in pomoč

Štab, enote, službe in druge operativne sestave občinskih sil ZRP aktivira poveljnik CZ MONM, njega pa predhodno in s pozivom občinska uprava oziroma svetovalec za ZIR (SOU OD) ali pa župan.

Enote CZ se lahko aktivira s telefonskim klicem in s splošnim javnim pozivom preko sredstev javnega obveščanja.

Skladno z oceno s terena in potrebo po čim hitrejši vzpostavitvi normalnega stanja se aktivira:

- Gasilsko reševalni center Novo mesto,
- GPO skupaj s prostovoljnimi operativnimi gasilskimi društvi na območju občine,
- pripadnike enot, ekip in služb občinske CZ,
- poverjenike (v kolikor so imenovani),
- organizacije in podjetja, ki so pomembna za vzdrževanje sistema zaščite in reševanja in s katerimi ima občina sklenjen dogovor o sodelovanju,
- društva, ki opravljajo naloge s področja zaščite in reševanja (Jamarski klub Novo mesto, Klub za podvodne dejavnosti, Radio klub Novo mesto, Klub za šolanje psov in drugi),
- OZRK Novo mesto, CSD Novo mesto, ZD Novo mesto, SB Novo mesto Komunalo Novo mesto d.o.o., podjetja za vzdrževanje cest (CGP, d.o.o., Komunala Novo mesto), druge organizacije in podjetja na območju občine, ki lahko sodelujejo pri zagotavljanju in vzpostavitvi prvotnega stanja,
- strokovne službe MONM ter oddelke občinske uprave,
- SOU OD.

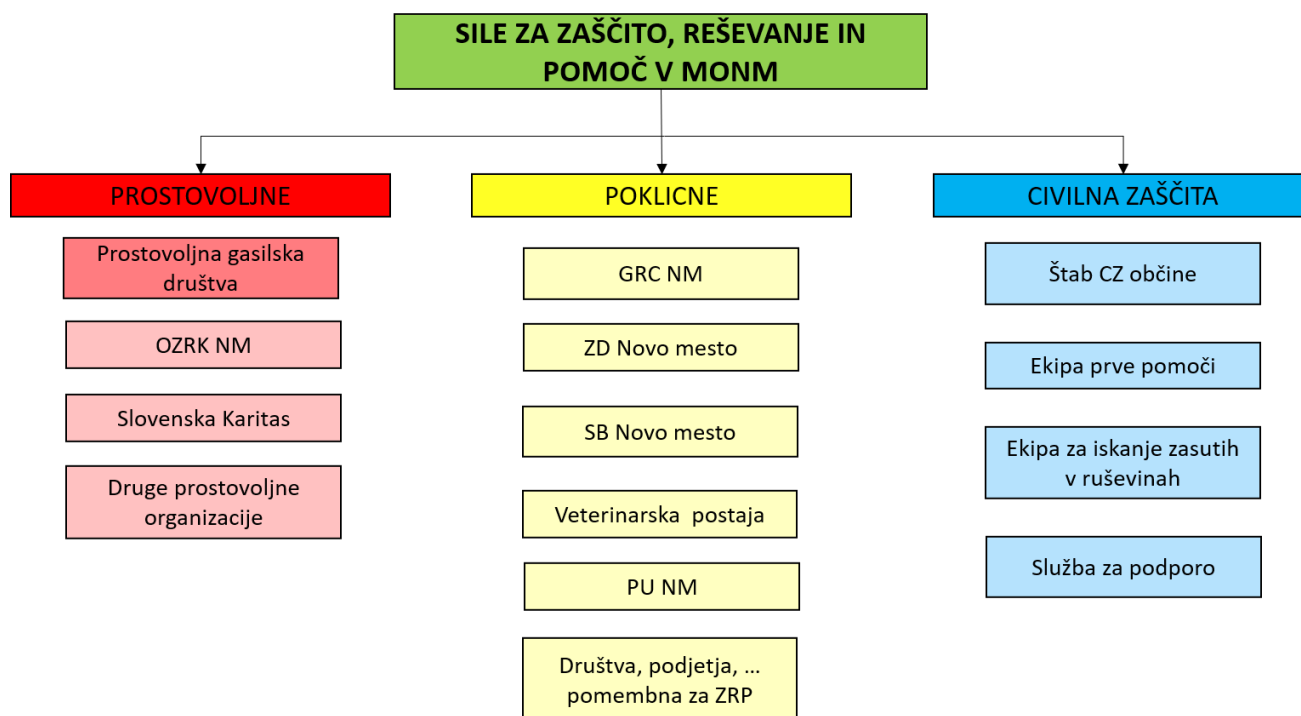
Na podlagi presoje situacije lahko poveljnik CZ MONM odredi pripravljenost ali aktivira druge sile za ZRP iz svoje pristojnosti.

Poveljnik CZ MONM redno, najmanj enkrat dnevno in ob vsaki večji spremembi, poroča poveljniku CZ za Dolenjsko o svojih odločitvah ter stanju pripravljenosti aktiviranih sil ZRP.

Zadeve v zvezi z nadomestili plač in povračili stroškov, ki jih imajo pripadniki CZ in druge občinske sile za ZRP (poklicne in prostovoljne) pri izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči ureja občinska uprava (ob pomoči SOU OD).

Poveljnik CZ MONM ali njegov namestnik lahko v soglasju z županom MONM po potrebi zahteva pomoč regijskega štaba Civilne zaščite. Koordinacijo nalog ZRP na prizadetem območju MONM tudi v tem primeru izvaja poveljnik Civilne zaščite MONM.

Zahtevke za pomoč oziroma podporo državnih sil ZRP poveljnik CZ MONM, njegov namestnik ali župan MONM posreduje poveljniku CZ za Dolenjsko preko ReCO Novo mesto ali neposredno, kadar je poveljnik CZ za Dolenjsko aktiviran.



Slika 8: Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč v MONM

P – 6(1)	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih in reševalnih postaj, splošnih in specialističnih bolnišnic, domov starejših občanov, centrov za socialno delo
P – 8(1)	Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P – 10(1)	Podatki o gasilskih enotah
P – 12(1)	Seznam občinskih zbirališč sil za ZRP
P – 13(1)	Seznam gospodarskih subjektov, ki sodelujejo pri izvajanju načrtov in ukrepov ZRP
D-4	Vzorec odredbe za aktivacijo štaba in sil ZRP

6.3 Zagotavljanje pomoči v materialnih in finančnih sredstvih

O uporabi materialnih sredstev iz državnih blagovnih rezerv za pomoč prizadetim ob potresu odloča Vlada RS, na predlog poveljnika CZ RS ali njegovega namestnika oziroma generalni direktor URSZR. Župan MONM ali poveljnik CZ MONM zaprosita za pomoč poveljnika CZ za Dolenjsko.

Materialna pomoč države pri odpravljanju posledic potresa obsega:

- posredovanje pri zagotavljanju posebne opreme, ki je na območju MONM ni mogoče dobiti (gradbena mehanizacija, električni agregati, naprave za prečiščevanje vode ipd.),
- pomoč v zaščitni in reševalni opremi,
- pomoč v pitni vodi, hrani, zdravilih, obleki, obutvi ipd.,
- pomoč v sredstvih za začasno nastanitev in oskrbo ljudi, ki so ostali brez strehe.

Prispela pomoč se prevzame, zbira in razdeljuje v regijskem logističnem centru (v kolikor je v potresu prizadetih več občin), od koder se organizira delitev na prizadeta območja, ali pa se le-to sprejema in zbira kar neposredno na prizadetem območju. Prispelo pomoč prevzame občina v sodelovanju z regijskim logističnim centrom in jo nato skladišči (do trenutka razdeljevanja) v občinskih prostorih CZ, skladiščih izpostave Rdečega Križa oziroma v drugih primernih prostorih za skladiščenje.

Pri koordinaciji sprejema in razdeljevanju prejete pomoči sodelujejo pripadniki občinskih enot oziroma služb CZ (v prvi vrsti služba za podporo (razdeljevanje in pomoč pri koordinaciji) ter člani občinskega štaba (procesu zbiranja potreb in koordiniranje procesa delitve)). K pomoči se pozove tudi pripadnike prostovoljnih gasilskih enot ter pripadnike ostalih zainteresiranih (prostovoljnih) organizacij in društev z območja MONM.

Lokacijo prevzema pomoči odredi poveljnik občinskega štaba CZ MONM glede na ugotovljene posledice potresa.

Na isti način MONM prevzema tudi pomoč iz naslova Mednarodna pomoč, kadar je le-ta potrebna in je občina za njo tudi zaprosila.

Mednarodna pomoč lahko obsega:

- storitve strokovnjakov,
- pomoč reševalnih enot in služb,
- uporabo zaščitne in reševalne opreme ter sredstev,
- materialno pomoč (živila, pitno vodo, obleko, obutev, zdravila in druga sredstva, ki so namenjena brezplačni razdelitvi prizadetemu prebivalstvu kot pomoč za lajšanje posledic nesreče),
- uporabo letališč, prometnih sredstev in drugih možnosti na ozemlju in v zračnem prostoru druge države znotraj zagotavljanja mednarodne pomoči.

Mednarodna pomoč se za MONM zbira v prostorih občinske Civilne zaščite, skladiščih OZRK oziroma na drugi primerni lokaciji za shranjevanje.

P-4(1)	Pregled dolžnostnih sil
P-8(1)	Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P-10(1)	Podatki o gasilskih enotah
P-34 (1)	Lokacije za skladiščenje opreme in pomoči

7 UPRAVLJANJE IN VODENJE

7.1 Organi in njihove naloge

Vodenje sil za zaščito, reševanje in pomoč se izvaja kot enoten sistem na lokalni, regionalni in državni ravni. Vodenje nalog ZRP iz pristojnosti župana oziroma lokalne skupnosti izvajata poveljnik CZ MONM, ob podpori občinskega štaba ter občinska uprava MONM.

Župan

- je odgovoren za zaščito, reševanje, reševanje in pomoč ter odpravljanje posledic,
- odloča o uporabi sredstev občinskega proračuna za pokrivanje stroškov zaščitnih in reševalnih akcij občinskih sil,
- s pomočjo občinske uprave oziroma pooblaščen osebe ter s pomočjo poveljnika in štaba CZ MONM vodi in organizira obveščanje javnosti ter skrbi za delovanje informacijskega centra,
- opravlja druge naloge s svoje pristojnosti.

Občinska uprava MONM

- zagotavlja administrativno in drugo podporo delu župana in štaba CZ MONM,
- opravlja upravne in strokovne naloge iz svoje pristojnosti,
- zbira in obdeluje podatke o posledicah nesreče,
- pod vodstvom župana organizira ter izvaja naloge obveščanja javnosti in skrbi za delovanje informacijskega centra,
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

Poveljnik CZ MONM

- aktivira občinski načrt zaščite in reševanja ob potresu v MONM,
- operativno - strokovno vodi dejavnosti štaba, enot in služb CZ ter drugih sil za ZRP na območju MONM,
- skrbi za izvedbo odrejenih zaščitnih ukrepov in nalog ZRP na svojem območju,
- ureja sprejem in razporeditev materialne in druge pomoči, v skladu s prioritetaami glede na stanje ogroženosti,
- poroča nadrejenim (županu MONM in poveljniku CZ za Dolenjsko) o stanju na prizadetem območju ter daje predloge in zahteve v zvezi z izvajanjem zaščitnih ukrepov in nalog ZRP,
- potrjuje končno poročilo o intervencijah na svojem območju in dostavlja podatke komisiji za oceno škod nastalih ob nesreči,
- svoje odločitve usklajuje s poveljnikom CZ za Dolenjsko,
- vsa obvestila za prebivalce usklajuje s članom štaba CZ za Dolenjsko za področje stikov z javnostjo oziroma v nujnih primerih neposredno s poveljnikom CZ za Dolenjsko,
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

SOU OD

- opravlja upravne in strokovne naloge iz svoje pristojnosti,
- zagotavlja pogoje za delo poveljnika CZ in štaba CZ MONM,
- zagotavlja upravno podporo pri delovanju občinskih sil ZRP in javnih obveznih služb,
- izdelava oceno ogroženosti občine za primer pojava potresa na območju občine,
- izdelava občinski načrt zaščite in reševanja za primer pojava potresa na območju občine in
- opravlja druge naloge iz svoje redne pristojnosti.

Občinsko gasilsko poveljstvo koordinira delovanje gasilskih enot na območju gasilskih sektorjev v skladu z odločitvami poveljnika CZ MONM.

Druge občinske enote in službe izvajajo aktivnosti ZRP na območju MONM v skladu z odločitvami poveljnika CZ MONM oziroma vodje intervencije.

P – 8(1)	Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P – 10(1)	Podatki o gasilskih enotah

Naloga članov štaba CZ MONM ob potresu je, da v čim krajšem času vzpostavijo pregled nad stanjem na prizadetem območju, ocenijo razvoj situacije, zagotovijo izvajanje nujne pomoči na prizadetem območju in sprejmejo vse ukrepe, ki so nujno potrebni za reševanje ljudi in materialnih dobrin.

V primeru, da je potrebna evakuacija ali umik prebivalcev je njihova naloga, da zagotovijo vse potrebne pogoje za prevoz in nastanitev prebivalstva.

7.2 Operativno vodenje

Operativno vodenje enot in služb občinskih sil za ZRP izvajajo posamezne vodje v skladu s tem načrtom in odločitvami poveljnika CZ MONM. Poveljniku CZ MONM nudi strokovno pomoč občinski štab CZ MONM ter služba za podporo.

Sile ZRP, ki na območju MONM izvajajo posamezne naloge iz svoje pristojnosti in so bile aktivirane kot zunanja pomoč, imajo svojega vodjo intervencije. Svoje postopke in odločitve usklajujejo z občinskim poveljnikom CZ.

Operativno vodenje na občinski ravni se prične, ko je aktiviran poveljnik CZ MONM in štab CZ MONM.

Sedež poveljnika CZ in štaba CZ se nahaja na sedežu MONM. Štab CZ MONM aktivira poveljnik CZ MONM v celoti ali v operativni sestavi. V kolikor stavba, kjer je sedež štaba, zaradi poškodovanosti objekta, komunikacij ali drugih razlogov ni primerna za delo, se štab CZ MONM preseli na rezervno lokacijo, kjer organizira delo do vzpostavitve pogojev za delo na osnovni lokaciji.

Posledice nesreče je potrebno čimprej ustrezno dokumentirati, prav tako pa je potrebno dokumentirati tudi vse odločitve poveljnika CZ MONM.

P-12/1 (1)	Predvidene lokacije za operativno delovanje ekip in enot občinske CZ
-------------------	--

7.3 Organiziranost zvez

Pri prenosu podatkov in govornem komuniciranju se lahko uporablja vsa razpoložljiva telekomunikacijska in informacijska infrastruktura, ki temelji na različnih medsebojno povezanih omrežjih, skladno z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ter Zakonom o telekomunikacijah (Uradni list RS, št. 30/01, 110/02 – ZGO-1 in 43/04 – ZEKom).

Prenos podatkov in komuniciranje med organi vodenja, reševalnimi službami in drugimi izvajalci zaščite, reševanja in pomoči poteka s pomočjo sistema repetitorskih postaj radijske mreže sistema zvez ZA-RE ter mobilnih repetitorskih postaj in podsistema osebne klica.

Uporaba mobilnih repetitorskih postaj ZA-RE

Mobilne repetitorske postaje se uporabljajo za nadomestilo izpadlih repetitorskih postaj radijske mreže sistema zvez ZA-RE ali za izboljšanje delovanja omenjene mreže, če gre za lokacijo s slabšo pokritostjo z radijskim signalom ZA-RE ali za potrebe po dodatnem repetitorju zaradi povečanega radijskega prometa oziroma zahteve zaradi organizacije prometa radijskih zvez ZA-RE ob nesreči.

Na območju Dolenjske uporabljamo naslednje repetitorje:

Tabela 5: Seznam repetitorjev na področju dolenjske regije

Lokacija repetitorja	Alfanumerična oznaka	Numerična oznaka	Vrsta oddaje
Trdinov vrh	23 - REG NM	23	SD
Mirna gora	24 - REG NM	24	SD
Vrhtrebnje	25 - REG NM	25	SD



Slika 9: Repetitorske postaje s kanali sistema ZA-RE

Podsistem osebne klica

V sistemu zvez ZA-RE deluje tudi podsistem osebne klica (pozivniki oziroma »pagerji«). Ta omogoča pošiljanje pisnih sporočil imetnikom sprejemnikov osebne klica. Sporočila pošilja ReCO Novo mesto. Če bi bilo nujno, bi bilo mogoče namestiti tudi mobilni digitalni repetitor.

P – 16	Radijski imenik sistema zvez ZARE, ZARE+
P - 16/1	Navodilo za uporabo radijskih zvez

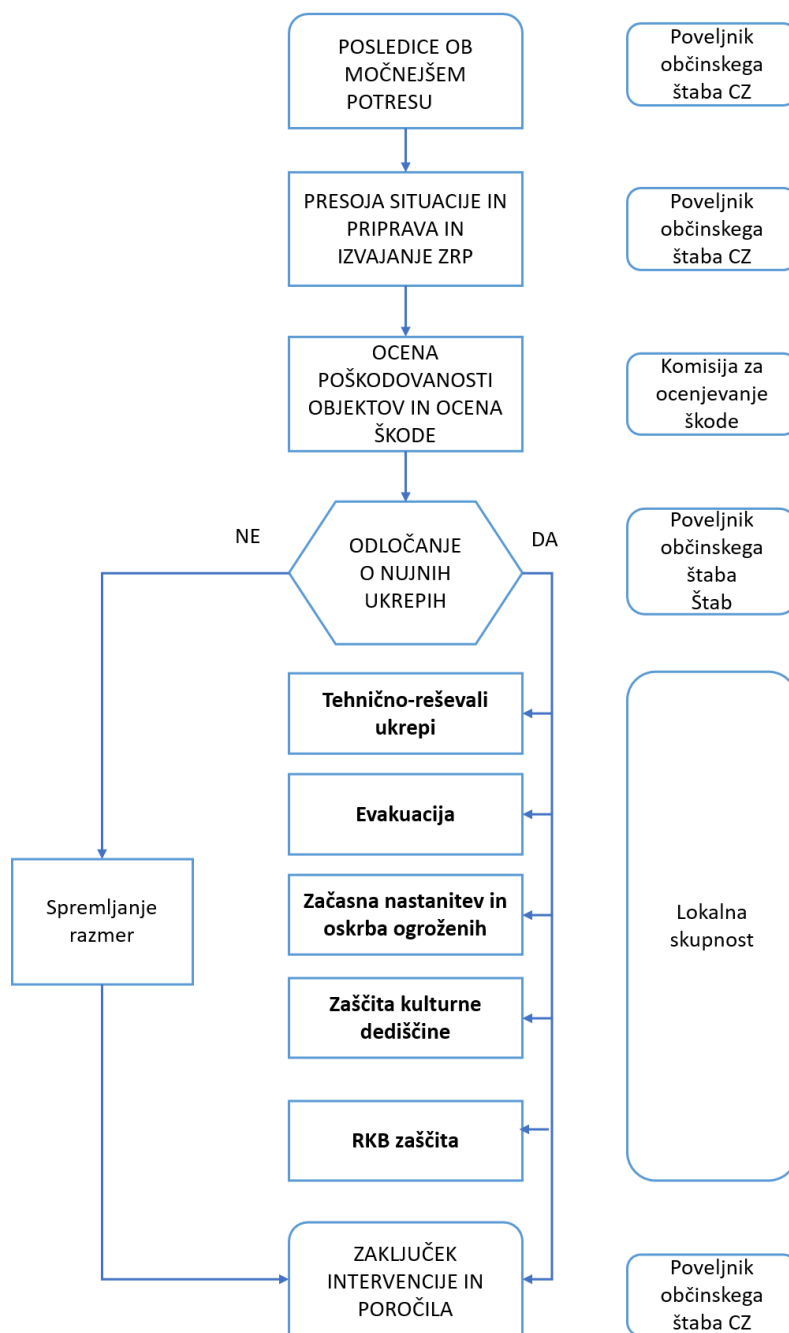
8 ZAŠČITNI UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

8.1 Zaščitni ukrepi

Ukrepi zaščite, reševanja in pomoči ob potresu obsegajo vse tiste ukrepe in dejavnosti, ki so potrebni za odpravljanje posledic nesreče, da se zagotovijo osnovni pogoji za življenje ter pogoji za trajno obnovo prizadetega območja.

Dejavnosti za zagotovitev osnovnih življenjskih pogojev obsegajo zlasti oskrbo s pitno vodo, hrano, zdravili, električno energijo, ureditev nujnih prometnih povezav, komunalnih storitev, oskrbo živali in nujno zavarovanje kulturne dediščine. Izvajanje zaščitno-reševalnih ukrepov na območju MONM je v pristojnosti občine. V kolikor MONM s svojimi silami in sredstvi ne zmore izvesti zaščitnih ukrepov, za pomoč zaprosi sosednje občine in šele nato regijsko izpostavo.

Poveljnik CZ MONM oziroma vodje posameznih enot ukrepe in naloge ZIR izberejo na kraju nesreče glede na prvo oceno stanja.



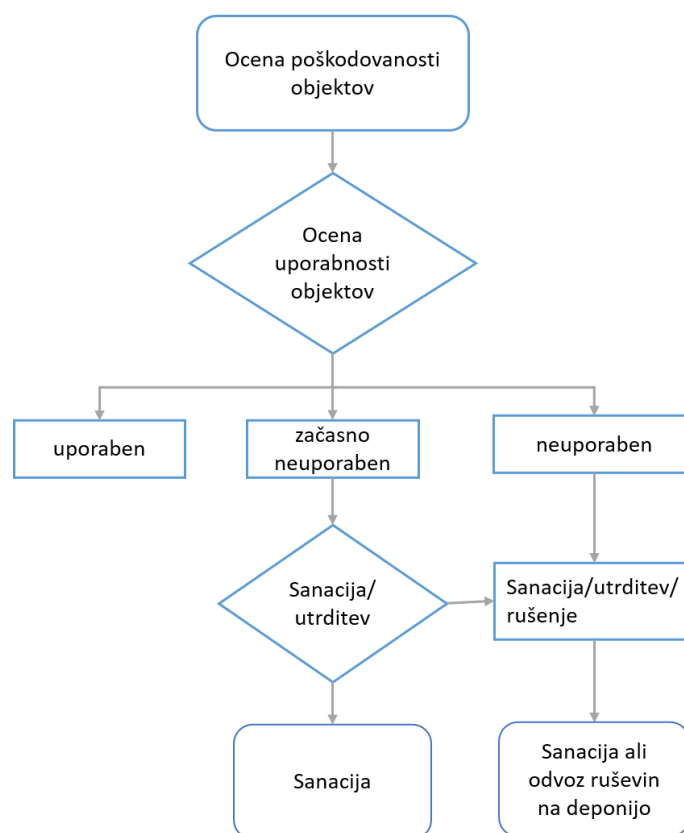
Slika 10: Izvajanje zaščitno-reševalnih ukrepov ob močnem oziroma rušilnem potresu ter primarna odgovornost

8.1.1 Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi

Glede na hitrost ukrepanja se zaščitni ukrepi načrtujejo kot takojšnji in dolgoročni.

Štab CZ MONM mora po potresu čimprej pridobiti posnetek stanja na terenu o številu poškodovanih objektov (stavb in infrastrukturnih objektov), ki jih je z enostavnimi ukrepi možno hitro sanirati ali ojačati, koliko zgradb je porušenih ali tako močno poškodovanih, da jih ni mogoče popraviti, ter število prebivalcev, katerim je potrebno zagotoviti začasno prebivališče.

Za učinkovito delovanje po potresu sta posebnega pomena poznavanje potresne odpornosti in ranljivosti ter ugotavljanje poškodovanosti in uporabnosti tistih objektov, v katerih se načrtujejo dejavnosti Civilne zaščite, reševalne in zdravstvene dejavnosti ter vseh tistih rezervnih objektov, v katerih bi te dejavnosti lahko potekale zaradi povečanja potreb. Prav tako je treba ugotoviti stanje komunalne infrastrukture in takoj začeti popravilo električnih napeljav in transformatorjev, telefonskega omrežja, vodovodov in plinovodov pa tudi energetskih objektov, ki so zaradi potresa nehali delovati. Ugotoviti je treba stanje prometnic ter očistiti ruševine z ulic, podpreti ali popraviti poškodovane mostove in urediti obvoze.



Slika 11: Diagram poteka dejavnosti "prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi"

Zaradi učinkovitega ukrepanja po potresu je treba čim prej pripraviti oceno poškodovanosti in uporabnosti objektov. Na podlagi teh ocen se nato pridobijo podatki o potrebni količini šotorov, prikolic in montažnih hiš za začasno nastanitev prebivalstva. Na podlagi ugotovitev je potrebno narediti načrt:

- nujnih rušenj in odstranitve objektov ali delov objektov, ki grozijo s porušitvijo, in odstranitve razrahljanih ruševin,
- določitve in ureditve lokacij za postavitev začasnih prebivališč,
- odvoza ruševin,
- zmanjšanja ali odstranitve težkih obtežb,
- začasnega odstranjevanja in podpiranja objektov,
- vodoravnega opiranja,

- vgrajevanja vezi, podpornih zidov, polnilnih elementov in zunanjih podpornih elementov.

Za učinkovito ukrepanje MONM imenuje komisijo za ocenitev poškodovanosti in uporabnosti objektov. V komisijo lahko imenuje strokovnjake gradbene stroke in strokovnjake iz drugih potrebnih področij.

Ugotavljanje poškodovanosti in uporabnosti objektov zahteva usklajeno delovanje večjega števila strokovno usposobljenih ekip, ki jih sestavljajo gradbeni inženirji in tehniki ali arhitekti ter lokalni vodniki, ki poznajo razmere na terenu. V kolikor število ocenjevalcev ne zadostuje, lahko občina pošlje prošnjo za dodatne ocenjevalce na Izpostavo URSZR Novo mesto.

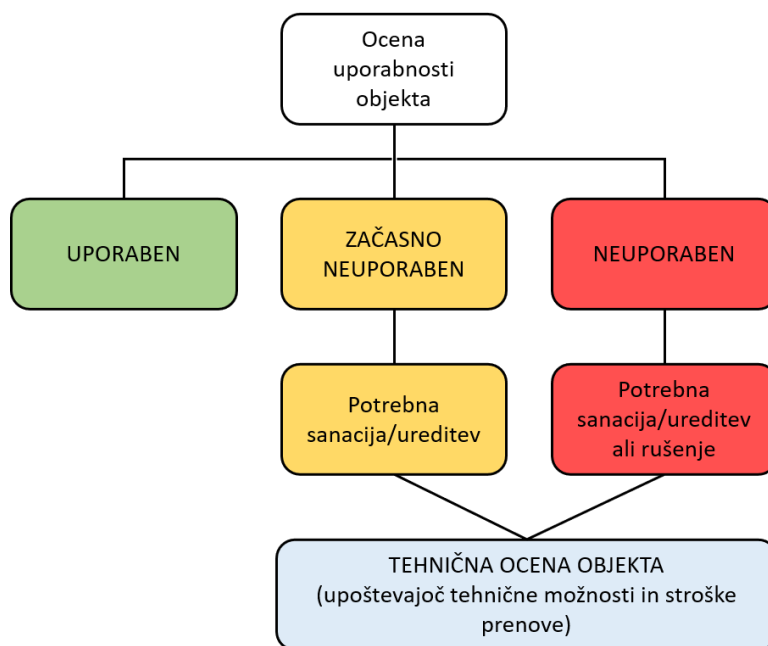
Prva ocena poškodovanosti in uporabnosti objektov mora biti izdelana že v nekaj dneh po potresu, odvisno od obsega posledic. Njen namen je zagotoviti čim hitrejšo oceno potrebne pomoči ter opozoriti prebivalce na nevarnosti, ki jih predstavljajo poškodovani objekti. Pri ocenjevanju poškodovanosti in uporabnosti objektov poteka sodelovanje s komisijo za ocenjevanje škode po naravnih in drugih nesrečah. Objekti se na podlagi pregleda, ki ga opravijo omenjene strokovne ekipe, označijo in razvrstijo na:

Tabela 6: Opredelitev uporabnosti poškodovanih objektov

Barva Klasifikacija	Opis stanja
 uporaben objekt	Objekt je, razen na območjih, ki so zaradi lokalnih nevarnosti posebej označena kot nevarna, varen za uporabo .
 začasno neuporaben objekt	Objekt, ki ga je potres tako poškodoval, da bi ga utegnil močnejši naknadni popotresni sunek uničiti. Stavbe ni dovoljeno uporabljati, dokler se s tako imenovano tehnično oceno ne izdela dokončne ocene stanja. Vstop je dovoljen le na lastno odgovornost in samo za časovno omejeno obdobje.
 neuporaben objekt	Objekt je zelo hudo poškodovan, obstaja nevarnost delne ali popolne porušitve. Takoj je treba zagotoviti varnostne ukrepe. Vstop brez posebnega pooblastila je strogo prepovedan.

P-1(1)	Podatki o odgovornih osebah v MONM in SOU O
P-4(1)	Pregled dolžnostnih sil za ZIR v MONM
P-4/1(1)	Komisija za popis ter oceno poškodovanosti objektov ob naravnih in drugih nesrečah v MONM–sklep župana
P-35(1)	Pregled objektov pomembnih za delovanje sistema ZiR
D-7	Metodologija za ocenjevanje škode

Pristop k izdelavi ocene uporabnosti stavbe temelji na vnaprej pripravljenem in delno pred-izpolnjenem vprašalniku. Vsi pristopi temeljijo na vizualnem pregledu, poškodovanost in uporabnost stavb pa se ocenjujeta komisijsko, z uporabo enofaznega pristopa k ocenjevanju uporabnosti stavb po potresu. Pri izdelavi ocene uporabnosti objekta imajo prednost stavbe, ki so predvidene za delovanje ZRP.



Slika 12: Enofazni pristop k ocenjevanju uporabnosti stavb po potresu

V procesu obnove je treba za vse začasno neuporabne in neuporabne objekte izdelati tako imenovano tehnično oceno objekta, v kateri je treba ovrednotiti tehnične možnosti za sanacijo oziroma utrditev in stroške prenove ali rušenja.

Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi se uveljavljajo pri načrtovanju in urejanju prostora ter naselij in pri graditvi objektov z namenom, da se preprečijo oziroma zmanjšajo škodljivi vplivi potresa ter da se omogoči ZRP, zato mora občina pri načrtovanju in urejanju prostora ter naselij in graditvi objektov upoštevati:

- določitev in ureditev lokacij za postavitve začasnih prebivališč,
- določitev in ureditev lokacij odlagališč za začasno odlaganje ruševin in drugih materialov,
- zagotovitev površin za pokop večjega števila umrlih ljudi in poginulih živali,
- določitev odlagališč posebnih odpadkov,
- določitev in ureditev lokacij oziroma objektov za zbiranje in začasno skladiščenje nevarnih snovi iz gospodinjstev, industrije in drugih dejavnosti, – vzpostavitev komunikacij in določitev obhodnih poti.

P-13(1)	Seznam gospodarskih subjektov, ki sodelujejo pri izvajanju načrtov in ukrepov ZRP (seznam organizacij / podjetji z gradbeno mehanizacijo)
P-22 (1)	Pregled avtomobilskih lestev za gašenje in reševanje iz visokih zgradb
P-25(1)	Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P-26(1)	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P-27(1)	Seznam pokopališč
P-27/1(1)	Sklep župana o določitvi lokacije za potrebe množičnih pokopov
P-27/2 (1)	Sklep župana o določitvi lokacije pokopa živalskih trupel
P-2001(1)	Ocena ogroženosti zaradi pojava potresa v MONM (ocene ogroženosti stavb – poglavje 10.2)

8.1.2 Evakuacija

Evakuacija je organiziran umik prebivalcev z ogroženega na varnejše območje, ki se izvaja takrat, ko z drugimi ukrepi ni mogoče zagotoviti varnosti prebivalcev.

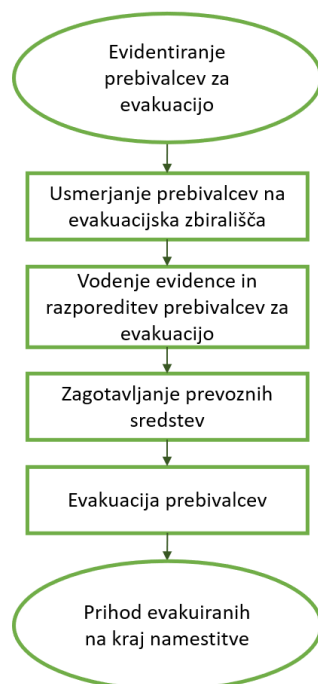
Pri evakuaciji sodelujejo občinske enote in službe CZ, gasilci PGD, poverjeniki (če so imenovani), prostovoljci, policija in po potrebi SV.

Evakuacijo lahko odredi župan občine, poveljnik CZ MONM in izjemoma tudi poveljnik CZ za Dolenjsko, vodenje pa izvaja občinski poveljnik CZ. O odločitvah poveljnika Civilne zaščite se vodi delovodnik, pri čemer se za odločitve, ki so povezane z večjimi finančnimi posledicami, izdajajo pisne odredbe. Če razmere to onemogočajo, se pisna odredba izda takoj, ko je to mogoče. Delovodnik vodi služba za podporo štabu.

Prebivalce se ob potresu praviloma evakuira v nastanitvene zmogljivosti na prizadetem območju, čim bližje njihovim domovom, v kolikor je to zaradi posledic potresa mogoče. Če vseh ni mogoče namestiti na lokacije v občini, se za pomoč zaprosi sosednje, neprizadete občine ali regije.

Za potrebe evakuacije se lahko uporablja tudi občinska zaklonišča.

Z ogroženega območja se prednostno evakuira bolne in ostarele, invalide, nosečnice ter matere in samohranilce z nepreskrbljenimi otroki.



Slika 13: Diagram poteka aktivnosti "evakuacija"

Evakuacija lahko obsega tudi nujno preselitev živine in drugih domačih živali, kulturne dediščine (za evakuacijo kulturne dediščine so odgovorni lastniki, upravljavci oziroma uporabniki, ki lahko za pomoč zaprosijo strokovne službe za varstvo kulturne dediščine, v kolikor je to potrebno) ter dobrin, ki so nujne za življenje. Zato je potrebno poskrbeti tudi za nastanitvene zmogljivosti za živino (hleve oziroma druge ustrezne prostore) ter zagotoviti njihovo preskrbo, po možnosti čim bližje prvotni lokaciji.

Evakuacijo organizira občina, ob pomoči občinskega štaba CZ, izvajajo pa jo podjetja, zavodi in druge organizacije ter prostovoljne humanitarne in druge nevladne organizacije, katerim je kot organizacijam oziroma podjetjem pomembnim za izvajanje ukrepov zaščite in reševanja, določena funkcija izvajanja ukrepa evakuacije. Pomoč pri koordinaciji evakuacije lahko zagotavlja tudi občinska služba za podporo.

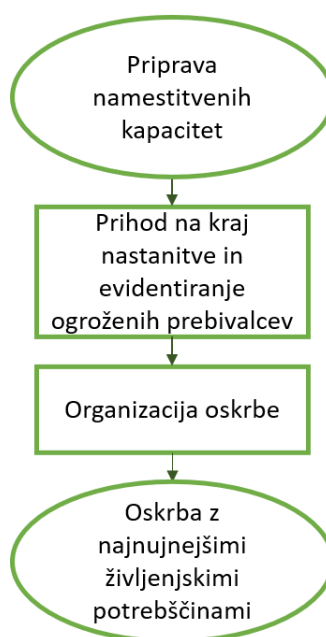
Za evakuacijska zbirališča iz stavb se uporablja zbirališča, ki so navedena v požarnih redih večjih stavb. Glede na posledice potresa se določijo evakuacijske in obhodne poti, katere se objavijo na krajevno običajen in razmeram primeren način. Evakuirane osebe se praviloma namesti v zidane zgradbe z ustrežno komunalno infrastrukturo, v kolikor je to mogoče. Pomoč v materialnih in drugih sredstvih zagotavlja MONM iz proračunskih sredstev. Župan ali poveljnik občinskega štaba CZ lahko zaprosita tudi za državno in mednarodno pomoč.

P-13(1)	Seznam gospodarskih subjektov, ki sodelujejo pri izvajanju načrtov in ukrepov ZRP
P-18(1)	Seznam predvidenih lokacij nastanitev v primeru nesreče ali evakuacije
P-20(1)	Seznam zaklonišč
P-23(1)	Pregled avtomobilskih cistern za prevoz pitne vode
P-25(1)	Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P-28(1)	Pregled društev, organizacij, podjetji s prevoznimi sredstvi za prevoz ljudi
P-29(1)	Seznam trgovin za nabavo potrebnih življenjskih dobrin za ogrožene prebivalce
D-10	Zaščitni ukrep Evakuacija – priporočilo
D-11	Zaklanjanje – razdelava zaščitnega ukrepa za pomoč pri načrtovanju in izvajanju ukrepa

8.1.3 Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev

Sprejem in oskrba ogroženih ter prizadetih prebivalcev obsegata:

- evidentiranje ogroženih prebivalcev,
- urejanje sprejemališč,
- urejanje začasnih prebivališč (če je le mogoče prebivalce namestimo v zidane objekte oziroma v bivalnike, v nujnih primerih pa v šotore),
- nastanitev prebivalstva,
- oskrba z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami (pitno vodo, hrano, obleko, električno energijo, nujno zdravstveno oskrbo, psihološko pomočjo, obveščanjem in izobraževanjem šoloobveznih otrok),
- zbiranje in razdeljevanje humanitarne pomoči.



Slika 14: Diagram poteka aktivnosti: "sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev"

MONM objavi telefonsko številko in naslove, kjer lahko ogroženi prebivalci dobijo informacije o sprejemu in oskrbi. Izvajalci ukrepa sprejema in oskrbe vodijo popis oseb, ki potrebujejo pomoč in jim nudijo pomoč pri začasnih namestitvah.

Nastanitev prebivalcev se načrtuje na območju, ki je potresno varno in je po možnosti v bližini stalnih bivališč evakuiranih prebivalcev. Če je le mogoče, prebivalce namestimo v zidane objekte oziroma bivalnike, le v

nujnih primerih v zaklonišča in šotore. Pri načrtovanju je potrebno upoštevati možnost zagotavljanja vode, elektrike in drugih življenjskih potrebščin.

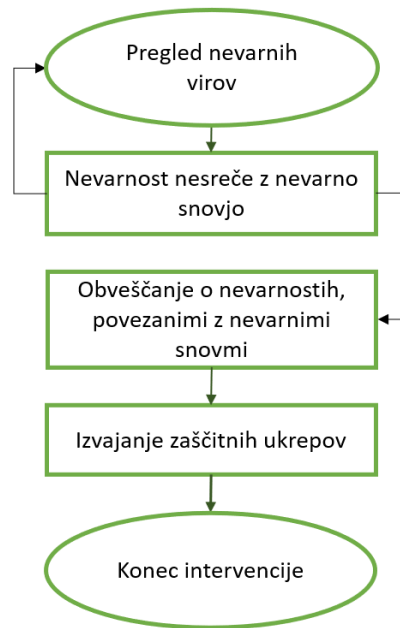
V kolikor občinske nastanitvene kapacitete ne zadoščajo, lahko občina zaprosi za pomoč sosednje občine. Če nastanitvene kapacitete še vedno ne bi zadoščale, lahko občina zaprosi za pomoč še poveljnika CZ za Dolenjsko.

Naloge na tem področju opravljajo občinske javne službe ter enote občinske CZ, v sodelovanju z drugimi prostovoljnimi organizacijami, gospodarskimi družbami, zavodi in drugimi organizacijami, ki razpolagajo z nastanitvenimi in prehrabnimi zmogljivostmi, enotami tabornikov in skavtov, Rdečim križem Slovenije (OZRK Novo mesto), Slovenskim Karitasom in drugimi humanitarnimi organizacijami, Centrom za socialno delo Novo mesto in drugimi socialnimi službami ter z občani v okviru sosedске pomoči. Poseben pomen za izvajanje ukrepov sprejemanja, nastanitve in preskrbe ogroženih prebivalcev imajo stacionarji in nastanitvene enote RKS ter njihovi pripadniki, ki se lahko ob potresu aktivirajo za javno dobro in pomoč.

P-8(1)	Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P-13(1)	Seznam gospodarskih subjektov, ki sodelujejo pri izvajanju načrtov in ukrepov ZRP (prehrana)
P-14(1)	Pregled lokacij za postavitve zasilnih bivališč
P-18(1)	Seznam predvidenih lokacij nastanitve v primeru nesreče ali evakuacije
P-20(1)	Seznam zaklonišč
P-23(1)	Pregled avtomobilskih cistern za prevoz pitne vode
P-28(1)	Pregled društev, organizacij, podjetji s prevoznimi sredstvi za prevoz ljudi
P-2001(1)	Ocena ogroženosti zaradi pojava potresa v MONM (ocene ogroženosti stavb – poglavje 10.2)
D-8	Navodilo: Zaloge hrane in posebne razmere
D-2003	Obvestila in navodila prebivalcem
D-2006	Priporočilo: Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev

8.1.4 Radiološka, kemijska in biološka zaščita

Ob potresu nastane tudi nevarnost, da zaradi poškodb na objektih in napravah, v katerih se proizvajajo, uporabljajo, hranijo ali prevažajo nevarne snovi, pride do nenadzorovanega uhajanja teh snovi v okolje, zato je na celotnem prizadetem območju potrebno poostri nadzor nad nevarnimi snovmi in ravnanjem z njimi. Potres lahko posredno povzroči tudi jedrsko in radiološko nesrečo. Radiološke nesreče se lahko zgodijo v sevalnih objektih (industrijski in zdravstveni objekti z obsevalnimi napravami ali z radioaktivnimi snovmi). Ob potresu so lahko poškodovane tudi čistilne naprave vseh vrst, zato je potrebno preveriti vodotesnost na teh napravah.



Slika 15: Diagram poteka aktivnosti "radiološka, kemična in biološka zaščita"

Radiološka, kemijska in biološka zaščita obsega:

- evidentiranje virov tveganja zaradi nevarnih snovi,
- izvidovanje nevarnih snovi v okolju (detekcija, identifikacija, dozimetrija, preprostejšje analize),
- ugotavljanje in označevanje meja kontaminiranih območij,
- ugotavljanje prenehanja radiološke in kemijske nevarnosti,
- jemanje vzorcev za analize in preiskave,
- usmerjanje, usklajevanje in izvajanje zaščitnega ukrepa,
- dekontaminacija ljudi in opreme,
- zbiranje in odstranjevanje nevarnih snovi.

Nadzor izvajajo prebivalci, gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, ki uporabljajo, prevažajo in skladiščijo nevarne snovi, GEŠP in ostale gasilske enote ter pristojni državni organi. Posebej je potrebno izvajati nadzor nad iztekanjem nafte in naftnih derivatov v prometu in gospodinjstvih ter preveriti plinovodno omrežje. Potrebno je organizirati tudi zbiranje ter odstranjevanje raznih kemikalij, ki se nahajajo na območjih, ki jih je prizadel potres.

V sanacijo posledic se vključujejo javne službe, inštituti in pooblašene organizacije, ki imajo ustrezne laboratorije za preiskave in analize ter ostale službe in organizacije, ki so usposobljene in imajo ustrezno zaščitno in reševalno opremo.

Imetniki oz. upravljavci nevarnih snovi morajo štabu CZ MONM nemudoma sporočiti o možnosti nesreče z nevarnimi snovmi in pri tem navesti za katero nevarno snov gre in do nesreče kakšnega obsega lahko pride. O nevarnosti se nemudoma obvesti tudi gasilske enote, ki so usposobljene in opremljene za ravnanje z nevarnimi snovmi.

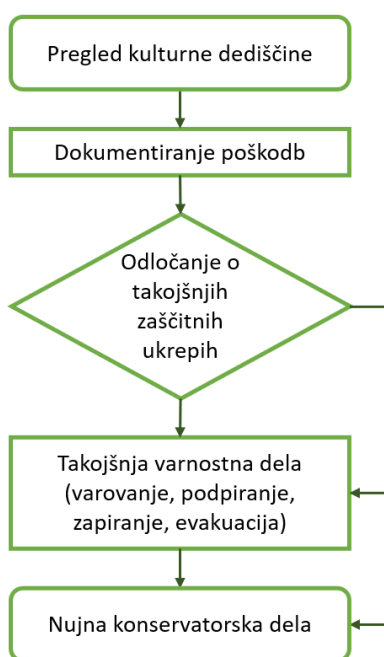
O nastanku nevarnosti z nevarnimi snovmi kot posledica potresa je potrebno obvestiti javnost, še posebno prebivalce, ki se nahajajo na ogroženem oziroma izpostavljenem območju.

Obveščanje se izvaja preko razglasnih postaj nameščenih na gasilskih vozilih in preko sistema javnega alarmiranja (kolikor ni poškodovan zaradi potresa). Izvedejo se zaščitni ukrepi evakuacije oz. zaklanjanja prebivalcev (v kolikor je zaklanjanje v zgradbah mogoče zaradi potresa), dekontaminacije (kadar nevarnost predstavljajo radiološke, kemijske ali biološke nevarne snovi), ki bi jo izvajale GEŠP enote, katere razpolagajo s primerno usposobljenim kadrom in opremo. V primeru nezmožnosti izvajanja dekontaminacije samo z GEŠP enotami, se pogodbeno aktivira podjetja, ki se ukvarjajo z dekontaminacijo in razkuževanjem.

P-10(1)	Podatki o gasilskih enotah
P-26(1)	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P-32(1)	Pregled stacionarnih virov tveganja zaradi nevarnih snovi
P-36(1)	Seznam organizacij, institucij, ki se ukvarjajo z RKB zaščito
D-10	Zaščitni ukrep Evakuacija – priporočilo
D-11	Zaklanjanje – razdelava zaščitnega ukrepa za pomoč pri načrtovanju in izvajanju ukrepa

8.1.5 Zaščita kulturne dediščine

Zaščita kulturne dediščine obsega priprave in izvajanje ukrepov za zmanjšanje nevarnosti ter preprečevanje in zmanjšanje škodljivih vplivov potresa na kulturno dediščino. Priprave in zaščitne ukrepe izvajajo lastniki in uporabniki kulturne dediščine, strokovna služba za varstvo kulturne dediščine, občina in država. Pri izvajanju zaščite kulturne dediščine ob potresu po potrebi sodelujejo tudi ustrezne enote in službe CZ, gasilske enote ter druge sile za ZRP.



Slika 16: Diagram poteka aktivnosti »zaščita kulturne dediščine«

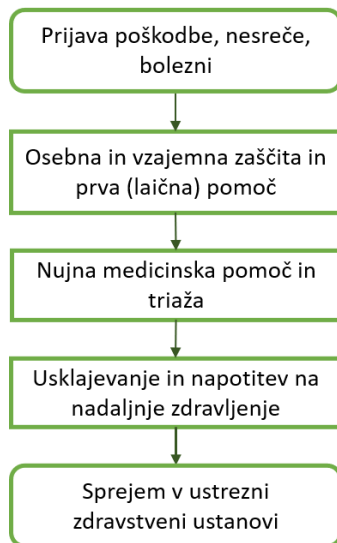
Objekte kulturne dediščine je potrebno čim prej zavarovati tudi pred vremenskimi vplivi ter jih premestiti v ustrezne objekte, kjer se lahko izvajajo najnujnejša konzervatorska dela.

Ministrstvo, pristojno za kulturo, vodi register nepremične kulturne dediščine, ki je osrednja zbirka podatkov o tej dediščini na območju Republike Slovenije. Dostopen je na spletni strani <https://gisportal.gov.si>. Pregled območij, objektov in predmetov kulturne dediščine je tudi del priloga in dodatkov k načrtom.

P-37 (1)	Pregled kulturne dediščine
-----------------	----------------------------

8.2 Naloge zaščite, reševanja in pomoči

8.2.1 Prva pomoč in nujna medicinska pomoč



Slika 17: Diagram poteka aktivnosti »prva pomoč in prva medicinska pomoč«

V okviru nujne medicinske pomoči ob potresu intenzitete VI ali višje stopnje EMS se izvajajo le najnujnejši ukrepi za ohranitev življenja in varovanja zdravja ljudi na prizadetem območju. Namen nujne prve pomoči je, da poškodovani lahko čim prej in v kar najboljšem stanju pridejo do strokovne medicinske pomoči oziroma zdravljenja.

Naloge, ki jih izvajajo ekipe prve pomoči CZ, obsegajo:

- pomoč pri triaži,
- pomoč poškodovanim in obolelim,
- sodelovanje pri prevozu lažje poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri negi poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri izvajanju higiensko-epidemioloških ukrepov.

Ekipe prve pomoči CZ se aktivirajo takrat, kadar zaradi velikega števila poškodovanih ob potresu redne zdravstvene službe same ne zmorejo oskrbovati vseh poškodovancev. Ob tem redne zdravstvene službe zaprosijo za pomoč občino in njene občinske enote prve pomoči, ki so v primeru močnejšega potresa že v pripravljenosti. Občinska ekipa prve pomoči tako sodeluje pri nujenju prve pomoči in evakuaciji poškodovanih z mesta nesreče.

Nujno medicinsko pomoč (NMP) ob potresu izvaja služba nujne medicinske pomoči in je organizirana na primarni in sekundarni ravni zdravstvene dejavnosti, skladno s smernicami za delovanje sistema nujne medicinske pomoči ob množičnih nesrečah v ZD Novo mesto ter SB Novo mesto.

Predbolnišnični del ukrepov sistema NMP v množičnih nesrečah obsega štiri temeljne sklope:

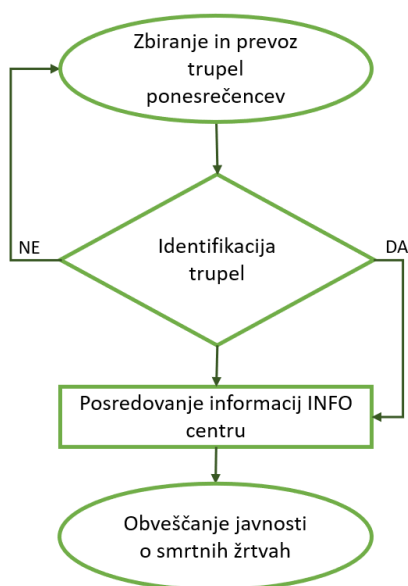
- aktivnosti na poti do kraja nesreče,
- prihod na kraj nesreče,
- organizacijo službe NMP na kraju nesreče,
- prevoz pacientov v zdravstvene ustanove.

ZD Novo mesto in SB Novo mesto v načrtu zaščite in reševanja ob množičnih nesrečah opredelita potek prijave poškodb oziroma bolezni, razdelata napotitev v zdravstveno ustanovo, razdelata in organizirata potek zdravniških pregledov, triaže in specialistične pomoči, usmerjata higiensko proti-epidemične ukrepe in zagotavljata oskrbo z zdravili, sanitetnim materialom in opremo.

P-6(1)	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih in reševalnih postaj, splošnih in specialističnih bolnišnic, domov starejših občanov, centrov za socialno delo
P-8(1)	Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P-9(1)	Pregled društev, klubov, organizacij, ki sodelujejo pri izvedbi nalog ZRP lokalnega pomena
P-26(1)	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih

8.2.2 Identifikacija mrtvih

Enote, ki rešujejo ljudi iz ruševin, naletijo tudi na mrtve, ki jih rešujejo enako kot žive. Če je le najmanjše upanje, da je poškodovanec živ, se mora takoj začeti proces oživljanja. Smrt ugotovi in potrdi pooblaščen zdravnik. Če je le mogoče je treba že na kraju, kjer so mrtvega našli, ugotoviti njegovo identiteto.



Slika 18: Diagram poteka aktivnosti »identifikacija mrtvih«

Naloge enote za identifikacijo oseb so:

- odkrivanje trupel in delov trupel,
- identifikacija trupel in delov trupel,
- vodenje dokumentacije,
- označevanje trupel z oštevilčenjem,
- fotografiranje trupel,
- zunanji pregled in obdukcija trupel,
- nadzor in vodenje evidence predmetov najdenih pri in na truplih,
- balzamiranje trupel in delov trupel ob daljših postopkih identifikacij ali kadar to zahtevajo sanitarni predpisi.

Zbiranje trupel opravljajo reševalne enote in pogrebne službe. Pred prevozom je potrebno vsa trupla in njihovo lastnino evidentirati. S posmrtnimi ostanki je potrebno pietetno in spoštljivo ravnati. Po opravljeni identifikaciji je potrebno obvestiti svojce žrtev, javnost pa sproti obveščati o številu smrtnih žrtev.

Redne službe za identifikacijo mrtvih se aktivirajo preko Zdravstvenega doma Novo mesto. V kolikor bi občina potrebovala še pomoč enote za identifikacijo oseb pri Inštitutu za sodno medicino pri Medicinski fakulteti, poveljnik občinskega štaba CZ MONM za pomoč zaprosi poveljnika za Dolenjsko.

Občina ima za potrebe pokopa velikega števila mrtvih predvideno dodatno lokacijo, v kolikor dosedanje kapacitete ne bi zadoščale.

P-21(1)	Pregled pogrebnih služb
P-26(1)	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P-27(1)	Seznam pokopališč
P-27/1(1)	Sklep župana o določitvi lokacije za potrebe množičnih pokopov

8.2.3 Psihološka pomoč

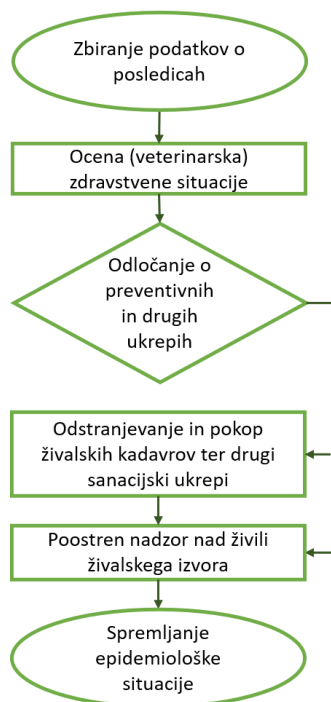
Za potres intenzitete VI EMS ali višje stopnje sta značilni nenadnost in silovitost. Preživeli ob takšnem potresu praviloma doživijo hud stres in potrebujejo tudi psihološko pomoč, za katero po potresu poskrbijo različni strokovnjaki (psihologi, terapevti, duhovniki). Psihološko pomoč je potrebno zagotoviti tako preživelim kot tudi svojcem žrtev ob potresu. Psihološko pomoč zagotavlja ustrezna služba ZD Novo mesto, SB Novo mesto ter Center za socialno delo Novo mesto. Za dodatno psihološko podporo in duhovno pomoč se lahko zaprosi še duhovnike župnijske cerkve in njenih podružnic. Psihološko podporo bodo nudili tudi usposobljeni pripadniki službe za podporo, v primeru povečane potrebe pa bo MONM aktivirala tudi prostovoljce z ustreznim znanjem oziroma bo za pomoč zaprosila regijsko izpostavo.

Prostovoljni reševalci in poklicni gasilci znotraj sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so skladno s smernicami za psihološko pomoč reševalcem prav tako deležni takšne pomoči, če jo potrebujejo. V ta namen se lahko vnaprej pripravijo zgibanke prve psihološke pomoči preživelim v nesreči z napotki, kako naj si pomagajo in kje lahko dobijo strokovno pomoč, če jo potrebujejo. Zgibanke se preživelim delijo ob nesreči.

Ob potresu, v katerem je večje število mrtvih ali ranjenih, je potrebno zagotoviti duhovno pomoč glede na versko prepričanje ljudi udeleženih v potresu, ter pomoč drugih nevladnih organizacij, ki lahko svojo pomoč prizadetim nudijo z različnimi oblikami organiziranih dejavnosti, s katerimi pomagajo ljudem v stiski. V tem primeru se za pomoč zaprosi župnijsko cerkev s podružnicami.

P-6(1)	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj, reševalnih postaj, splošnih in specialističnih bolnišnic, domov starejših občanov, CSD
P-8(1)	Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P-38(1)	Pregled verskih ustanov na območju občine Trebnje
D-9	Navodila za psihološko pomoč

8.2.4 Prva veterinarska pomoč (PVP)



Slika 19: Diagram poteka aktivnosti "prva veterinarska pomoč"

Prva veterinarska pomoč ob potresu obsega:

- zbiranje podatkov o poškodovanih in poginulih živalih na prizadetem območju,
- veterinarsko oceno zdravstvene situacije,
- nujno veterinarsko pomoč poškodovanim in obolelim živalim (nujna veterinarska pomoč je poseg, s katerim se odpravi neposredna nevarnost za življenje živali),
- prisilni zakol poškodovanih živali,
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel ter druge sanacijske ukrepe,
- poostren nadzor nad živili živalskega izvora,
- sodelovanje pri dekontaminaciji živine,
- izvajanje drugih higienskih in protiepidemijskih ukrepov,
- spremljanje epidemiološke situacije.

Naloge prve veterinarske pomoči se izvajajo na podlagi navodil, ki jih izda dežurni inšpektor UVHVVR. Na območju MONM naloge prve veterinarske pomoči izvaja Veterinarska postaja Novo mesto ter ostale veterinarske ambulante na območju občine v sodelovanju z lastniki živali, delavci UVHVVR ter Nacionalnega veterinarskega inštituta in ostalimi veterinarji oziroma veterinarskimi organizacijami s koncesijo, ki izvajajo tudi zasilni zakol poškodovanih živali.

Pri izvajanju nalog jim pomagajo prostovoljne gasilske enote z območja MONM po odločitvi poveljnika CZ MONM.

Podatke o poškodovanih in mrtvih živalih Veterinarski postaji Novo mesto in štabu CZ MONM sporočajo lastniki živali in občani. Trupla poginulih in usmrčenih živali je potrebno čim prej neškodljivo odstraniti, da se prepreči nastanke in širjenje različnih živalskih in drugih bolezni. Predlog zaščitnih ukrepov pripravi UVHVVR (LSNB), odredi pa poveljnik CZ za Dolenjsko.

Način za neškodljivo odstranitev se določi po navodilih UVHVVR (LSNB). Možni načini odstranjevanja živalskih trupel so:

- odvoz v predelovalni obrat kategorije 1 in 2 (kafilacija),
- zakopavanje,
- sežig.

S sklepom župana je MONM predvidela lokacijo za zakop živalskih trupel. Sežig, kot način neškodljivega odstranjevanja trupel, se uporablja le v primeru, kadar ni mogoč odvoz v predelovalni obrat oziroma tudi zakopavanje trupel ni možno.

Izkop in priprava grobišč ter priprava materiala za sežiganje se izvaja po navodilih UVHVVR (LSNB). V primeru razglašene velike ali zelo velike požarne ogroženosti naravnega okolja, kurjenje oziroma sežiganje v naravnem okolju odobri Izpostava URSZR Novo mesto. Sežig izvajajo operativne enote PGD, ki opravlja javno gasilsko službo na območju opravljanja sežiga (svetujejo glede zavarovanja mest kurjenja, izdelave grmade, prižiganja ognja in požarne straže). Pri izkopu mest za zakop sodeluje enota za tehnično reševanje z gradbeno mehanizacijo oziroma pogodbniki, ki opravljajo naloge ekipe za tehnično reševanje.

Za neškodljivo odstranjevanje živalskih trupel so odgovorni izvajalci gospodarske javne službe ravnanja z živalskimi stranskimi proizvodi, skladno s predpisi, ki urejajo varovanje okolja.

Za nadzor pri odstranjevanju živalskih trupel je za območje MONM pristojen območni urad UVHVVR Novo mesto. Posebne zahteve za odstranjevanje so določene v 1. oddelku III. poglavja Priloge VI Uredbe Komisije (EU), št. 142/2011.

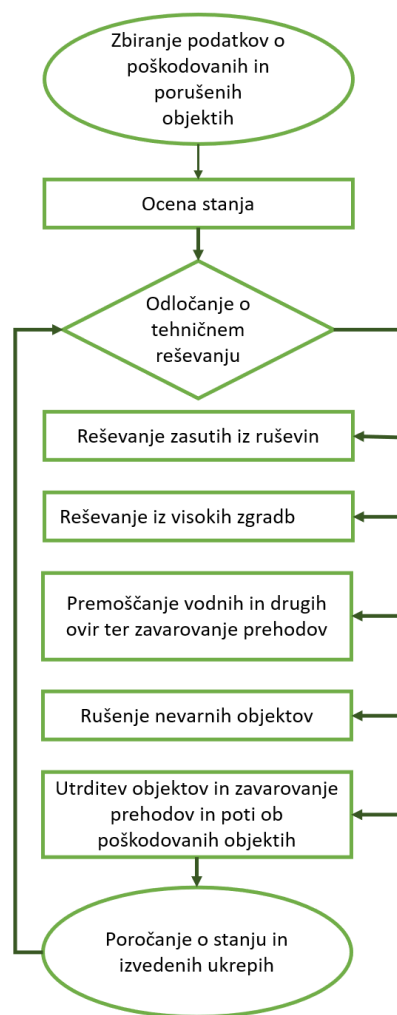
P-4(1)	Pregled dolžnostnih sil
P-7(1)	Pregled veterinarskih organizacij in zavetišč
P-10(1)	Podatki o gasilskih enotah
P-26(1)	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P-27/2(1)	Sklep župana o določitvi lokacije pokopa živalskih trupel

8.2.5 Reševanje iz ruševin

Ljudje, ki so zasuti v ruševinah, so najpogostejše telesno poškodovani ali potrebujejo psihološko pomoč. Poškodbe so lahko hude in brez hitre pomoči tudi usodne.

Pretekle izkušnje iz potresov kažejo, da tudi nepoškodovani posamezniki, vzdržijo v ruševinah razmeroma kratek čas – dva do tri dni in le v redkih primerih dlje. Prav zato je reševanje iz ruševin naloga, ki jo je potrebno začeti izvajati takoj, ko je to mogoče.

Reševanje iz ruševin mora potekati neprekinjeno, podnevi in ponoči, dokler niso rešeni vsi zasuti. Organizacijo reševanja iz ruševin vodi in usmerja poveljnik CZ MONM s štabom. Štab CZ, ki vodi reševalna dela, primerno organizira delo reševalnih ekip.



Slika 20: Diagram poteka aktivnosti »reševanje iz ruševin«

Tehnično reševanje obsega:

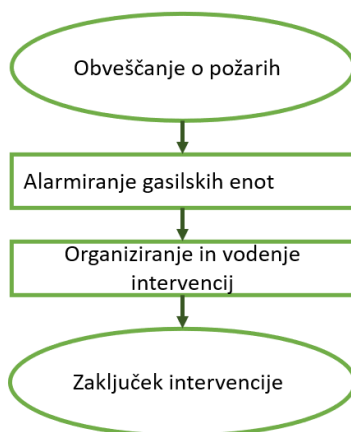
- iskanje zasutih ljudi v ruševinah z geofoni in drugimi tehničnimi sredstvi oziroma s psi za iskanje v ruševinah,
- reševanje ljudi in premoženja iz ogroženih in poškodovanih objektov, ruševin ter izpod zemeljskih plazov,
- odstranjevanje ovir na cestah, urejanje zasilnih poti in prehodov ter pomoč pri popravilu komunalne infrastrukture,
- premoščanje vodnih in drugih ovir,
- rušenje in odstranjevanje objektov, ki jim grozi, da bi se porušili,
- utrjevanje (odranje in podpiranje) poškodovanih objektov,
- zavarovanje prehodov in poti ob poškodovanih objektih ter odstranjevanje ruševin,
- sodelovanje pri sanaciji posledic nesreč z nevarnimi snovmi v naravnem okolju,
- sodelovanje pri graditvi sanitarno-higienskih objektov,
- urejanje lokacij za začasno nastanitev ogroženih prebivalcev,
- reševanje na vodi in iz vode.

Pri reševanju iz ruševin poleg občinske ekipe za iskanje zasutih v ruševinah sodelujejo tudi prostovoljna gasilska društva, ki delujejo na območju občine, pogodbeniki, ki izvajajo naloge zaščite in reševanja (organizacije, ki omogočajo tehnično reševanje, reševanje na in v vodi, jamarska društva, kinološka društva, potapljači ...). V reševanje se vključijo tudi druga gradbena podjetja, ki imajo gradbeno mehanizacijo pa občina z njimi nima sklenjenega dogovora. Zbiranje, obdelava in ocenjevanje podatkov o poškodovanosti objektov

je opisano v poglavju 8.1.1.. Posebno pozornost pri reševanju iz ruševin je potrebno nameniti visokim zgradbam, ki se nahajajo predvsem v centru mestu Novo mesto.

P-4(1)	Pregled dolžnostnih sil
P-8(1)	Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P-9(1)	Pregled društev, klubov, organizacij, ki sodelujejo pri izvedbi nalog ZRP lokalnega pomena
P-10(1)	Podatki o gasilskih enotah
P-13(1)	Seznam gospodarskih subjektov, ki sodelujejo pri izvajanju načrtov in ukrepov ZRP
P-22(1)	Pregled avtomobilskih lestev za gašenje in reševanje iz visokih zgradb

8.2.6 Gašenje in reševanje ob požarih



Slika 21: Diagram poteka aktivnosti "gašenje in reševanje ob požarih"

Gašenje in reševanje ob požarih ter eksplozijah obsega:

- gašenje požarov,
- reševanje ob požarih in eksplozijah,
- preprečevanje nastanka eksplozij plina in drugih eksplozivnih snovi,
- preprečevanje nastanka požarov.

Naloge izvajajo GRC NM ter prostovoljne gasilske enote z območja MONM, ki ravno tako sodelujejo pri izvajanju drugih nalog zaščite in reševanja, še posebej pri reševanju iz visokih zgradb, reševanju ob prometnih nesrečah, pri izvajanju nalog zaščite in reševanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi, odstranjevanju živalskih trupel ter pri oskrbi s pitno in sanitarno vodo.

Delo gasilskih enot usklajuje občinski gasilski poveljnik oziroma član štaba CZ MONM.

P-4 (1)	Pregled dolžnostnih sil
P-8(1)	Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P- 10(1)	Podatki o gasilskih enotah
P-13(1)	Seznam gospodarskih subjektov, ki sodelujejo pri izvajanju načrtov in ukrepov ZRP
P-22(1)	Pregled avtomobilskih lestev za gašenje in reševanje iz visokih zgradb

8.2.7 Iskanje pogrešanih oseb

Štab CZ MONM kar najhitreje organizira izvidovanje prizadetega predela občine. Do ugotovitve, kje so pod ruševinami ljudje, je mogoče priti na več načinov: s poizvedovanjem pri preživelih prebivalcih porušene in

sosednjih stavb ali pri sorodnikih zasutih, s klicanjem in prisluškovanjem, s pregledom posameznih ruševin, z uporabo geofonov ali s posebej za to dresiranimi psi.

MONM ima za izvajanje nalog iskanja pogrešanih oseb v primeru potresa sklenjen dogovor s Klubom za šolanje psov Prečna. V primeru potresa lahko OZRK Novo mesto organizira enotno poizvedovalno službo.

P-4(1)	Pregled dolžnostnih sil za ZIR v MONM
P-9(1)	Pregled društev, klubov, organizacij, ki sodelujejo pri izvedbi nalog ZRP lokalnega pomena

8.2.8 Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje

Osnovni pogoji za življenje so vzpostavljeni takrat, ko so izpolnjeni pogoji za preklic odrejenih zaščitnih ukrepov in nalog.

Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje ob potresu obsega:

- nujno zdravstveno oskrbo ljudi in živali,
- nastanitev in oskrbo ogroženih prebivalcev s pitno vodo, hrano, zdravili in drugimi osnovnimi življenjskimi potrebščinami,
- zagotavljanje razmer za osebno higieno,
- zagotavljanje delovanja nujne komunalne infrastrukture,
- oskrbo z električno energijo,
- zagotavljanje nujnih prometnih povezav,
- zagotavljanje nujnih telekomunikacijskih zvez,
- zagotavljanje in zaščito nujne živinske krme.

Za izvajanje nalog pri zagotavljanju osnovnih pogojev za življenje so zadolžene javne službe in druge organizacije s področja infrastrukture na območju MONM ter poveljnik CZ MONM (ob podpori štaba), ki tudi koordinira aktivnosti za zagotavljanje osnovnih pogojev.

Vzpostavitev delovanja infrastrukturnih objektov, naprav in sistemov po potresu zagotavljajo pristojne javne službe in podjetja in sicer:

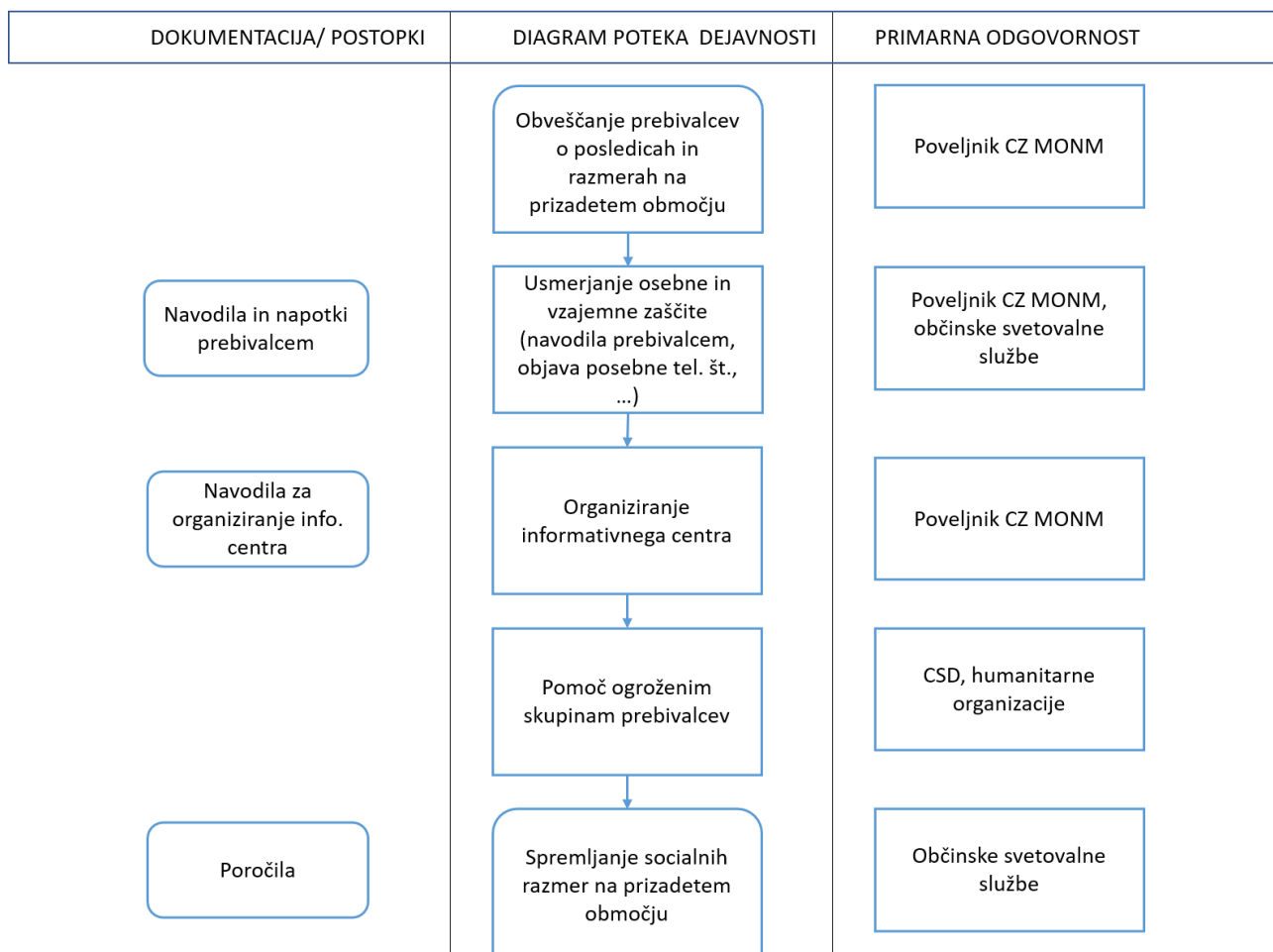
- nujno zdravstveno oskrbo ljudi zagotavlja ZD Novo mesto in SB Novo mesto,
- nujno zdravstveno oskrbo živali zagotavlja Veterinarska postaja Novo mesto ter druge veterinarske ambulante znotraj občine,
- oskrbo ogroženih prebivalcev s pitno vodo do vzpostavitve delovanja javnega vodovodnega sistema zagotavljajo lokalne PGD z ustreznimi cisternami za prevoz vode ter GRC NM, po vzpostavitvi delovanja javnega vodovodnega sistema pa Komunala Novo mesto,
- oskrbo ogroženih prebivalcev s hrano, zdravili in drugimi osnovnimi življenjskimi potrebščinami zagotavljajo humanitarne organizacije, ob podpori prostovoljcev in službe za podporo (pomoč pri koordinaciji),
- zagotavljanje delovanja nujne komunalne infrastrukture zagotavlja javno komunalno podjetje Komunala Novo mesto,
- oskrbo z električno energijo zagotavlja podjetje Elektro Ljubljana,
- zagotavljanje nujnih prometnih povezav zagotavlja na regionalnih cestnih povezavah CGP, na lokalnih cestah pa Komunala Novo mesto z zunanjimi izvajalci,
- zagotavljanje nujnih telekomunikacijskih zvez zagotavljajo operaterji telekomunikacijskih povezav na območju.

P-4(1)	Pregled dolžnostnih sil za ZIR v MONM
P-6(1)	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih in reševalnih postaj, splošnih in specialističnih bolnišnic, domov starejših občanov, centrov za socialno delo
P-8(1)	Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij

OSNUTEK – Načrt zaščite in reševanja ob potresu na območju MONM

P-9(1)	Pregled društev, klubov, organizacij, ki sodelujejo pri izvedbi nalog ZRP lokalnega pomena
P-10(1)	Podatki o gasilskih enotah
P-13(1)	Seznam gospodarskih subjektov, ki sodelujejo pri izvajanju načrtov in ukrepov ZRP
P-23(1)	Pregled avtomobilskih cistern za prevoz pitne vode
D-6	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP

9 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA



Slika 22: Osebna in vzajemna zaščita

Osebna in vzajemna zaščita obsegata vse ukrepe prebivalcev za preprečevanje in ublažitev posledic potresa, za njihovo zdravje in življenje ter varnost njihovega imetja.

V okviru osebne in vzajemne zaščite prebivalci izvajajo ukrepe za osebno in vzajemno zaščito, rešujejo ljudi in premoženje v družini, stanovanjski stavbi, naselju, podjetju in drugod v neposredni okolici. V okviru osebne in vzajemne zaščite lahko prebivalci opravljajo le manj zahtevne zaščitne in reševalne naloge, ne morejo pa opravljati nalog, ki zahtevajo temeljito strokovno znanje in za katere so potrebna zahtevna tehnična sredstva.

Pomembno vlogo pri izvajanju osebne in vzajemne pomoči imajo pristojne službe za socialno varstvo ter človekoljubne organizacije ter informacijski centri CZ, v kolikor jih občina ustanovi za potrebe čimprejšnje vzpostavitve normalnega stanja po potresu.

Pri ukrepih osebne in vzajemne zaščite ter čim hitrejši vzpostavitvi normalnega stanja po potresu lahko sodelujejo tudi taborniške in skavtske skupine ter ostale prostovoljne in humanitarne organizacije.

Navodila in napotki za izvajanje osebne in vzajemne zaščite so objavljeni na spletni strani URSZR (www.sos112.si).

Osebna in vzajemna zaščita obsegata:

- obveščanje prebivalcev o posledicah in razmerah na prizadetem območju,
- usmerjanje osebne in vzajemne zaščite (npr.: objava posebne telefonske številke na razglasnih mestih in v medijih, dajanje navodil prebivalcem),
- organiziranje informacijskih centrov,

- pomoč posebno ogroženim skupinam prebivalcev, ki jo izvajajo humanitarne organizacije in službe za socialno varstvo ter
- spremljanje socialnih razmer na prizadetem območju, ki jih izvajajo službe za socialno varstvo.

Osnovna navodila ob potresu:

- ohraniti mirno kri,
- pomiriti osebe v neposredni bližini,
- poiskati zaščito pod masivnimi mizami, klopmi, med podboji vrat, ob nosilni steni,
- ne zadržujemo se na stopnišču in ne uporabljamo dvigal,
- ne zadržujemo se v bližini oken in drugih steklenih površin,
- na prostem se oddaljujemo od poslopij, električnih daljnovodov ter drugih naprav in napeljav.

Osnovna navodila po potresu:

- ostanimo mirni in zbrani,
- pogasimo (manjši) ogenj ter izključimo električni tok, zapremo glavne ventile vodnih in plinskih instalacij,
- če se praši, uporabimo priročno zaščitno sredstvo (robec ali krpo in jo zavežemo okoli nosu in ust),
- poskrbimo za morebitne poškodovane osebe v bližini in pričnemo z nudenjem pomoči ranjenim in poškodovanim,
- zapustimo stavbo in se umaknemo po najvarnejši evakuacijski poti,
- na zbirnem ali drugem varnem mestu pred zgradbo počakamo na nadaljnja navodila.

P-6(1)	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih in reševalnih postaj, splošnih in specialističnih bolnišnic, domov starejših občanov, centrov za socialno delo
P-8(1)	Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P-9(1)	Pregled društev, klubov, organizacij, ki sodelujejo pri izvedbi nalog ZRP lokalnega pomena

10 OCENJEVANJE ŠKODE

Škode ne predstavlja samo **neposredna škoda** (vrednost porušenih in poškodovanih objektov, opreme in drugih stvari), temveč tudi **posredna** (škoda, ki nastane zaradi zmanjšane obsega gospodarskih dejavnosti, proizvodnje in trgovine).

Pobudo za začetek ocenjevanja škode po potresu lahko poda MONM, gospodarska družba, zavod ali druga organizacija oziroma ministrstvo, pristojno za dejavnost, v kateri je škoda nastala, odločitev o tem pa sprejme URSZR.

URSZR določi območje, komisije in cenilce za ocenjevanje, rok za zaključek ocenjevanja ter druga vprašanja, pomembna za celovito oceno neposredne škode skladno s predpisano metodologijo.

Komisije za ocenjevanje škode po potresu najprej pripravijo grobo (predhodno) oceno škode, ki je podlaga za odločanje o pomoči prizadetim občinam pri zagotavljanju osnovnih pogojev za delo ter pripravo sanacijskih programov.

Za ocenjevanje škode ob naravnih in drugih nesrečah Vlada RS imenuje državno in regijske komisije, ki na podlagi predpisane metodologije za ocenjevanje škode ob naravnih in drugih nesrečah popišejo oziroma ocenijo škodo zaradi potresa. Pri tem jim pomagajo pristojni občinski in državni organi. S sklepom župana se imenujejo tudi občinske komisije za ocenjevanje škode.

MONM v sodelovanju z Izpostavo URSZR Novo mesto sproti obvešča prebivalce na prizadetem območju o poteku ocenjevanja uporabnosti poškodovanih objektov in škode.

MONM v sodelovanju z Izpostavo URSZR Novo mesto skrbi za evidenco objektov, ki jih je treba oceniti, zagotovi komisijam spremstvo domačinov, če je potrebno zagotovi strokovno pomoč ocenjevalcem in tudi nadzor nad njihovim delom, vodi evidenco opravljenega dela ocenjevalcev, zbira dokumentacijo o ocenjevanju in pripravi regijski zbirnik ocenjene škode, ki ga obravnava regijska komisija za ocenjevanje škode in ga posreduje državnemu komisiji.

Ocene škode na stvareh v državni lasti, ki jih izdelajo komisije za ocenjevanje škode v lokalnih skupnostih, pristojna ministrstva, gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, morajo potrditi regijske komisije za ocenjevanje škode v regijah, v katerih je škoda nastala, ter državna komisija za ocenjevanje škode. Državna komisija po potrditvi škode tudi predlaga ukrepe za njeno odpravo in sicer skladno s predpisi o odpravi posledic naravnih nesreč.

Škodo po potresu, ki je nastala na objektih gospodarske javne infrastrukture državnega pomena oziroma drugih stvareh v lasti države, ocenjujejo pristojna ministrstva oziroma gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, ki na podlagi koncesij in drugih javnih pooblastil upravljajo te stvari.

P-4(1)	Pregled dolžnostnih sil
P-4/1 (1)	Komisija za popis ter oceno poškodovanosti objektov ob naravnih in drugih nesrečah v MONM– sklep župana
P-13(1)	Seznam gospodarskih objektov, ki sodelujejo pri izvajanju načrtov in ukrepov ZRP
D-7	Metodologija za ocenjevanje škode

11 RAZLAGA POJMOV IN SEZNAM KRATIC

11.1 Pomen pojmov

Epicenter (nadžarišče potresa) je območje na površju Zemlje, ki leži navpično nad žariščem potresa (hipocentrom) in je zato tudi najbližje žarišču. V epicentru so učinki potresa navadno najmočnejši, z oddaljevanjem od epicentra pa intenziteta potresa slabi.

Hipocenter (žarišče potresa) je točka ali območje znotraj Zemlje, kjer se začne potresni pretrg in od koder izhajajo potresni valovi. Opisan je z geografskimi koordinatami in podatkom o globini.

Intenziteta (I) je subjektivna opisna mera za učinke potresa na ljudi, živali, predmete, zgradbe in naravo, ki fizikalno ni definirana. Odvisna je od magnitude potresa, oddaljenosti od nadžarišča, globine žarišča in lokalnih dejavnikov (lokalne geologije in topografije, medsebojnega delovanja tal in zgradb, resonance, usmerjenosti prelomnega pretrga ipd.). Je tudi najpomembnejši podatek za prebivalce, saj z njo opisujemo učinke potresa na ljudi, predmete, zgradbe in naravo. Intenziteta se meri v stopnjah intenzitetnih lestvic brezdimenzijske veličine (MCS, MSK, EMS, MM, JMA). V Sloveniji se uporablja evropska potresna lestvica EMS-98. Intenziteta je navadno največja v nadžarišču potresa, z oddaljevanjem od nadžarišča pa postopoma slabi. Opredeljena je za omejeno območje, ne za točko, in za skupino ogroženih, ne za posameznika.

Intenzitetna (makroseizmična, potresna) lestvica je celoštevilska, brezdimenzijska, opisna lestvica in deloma količinska mera, ki fizikalno ni definirana. Z intenzitetno lestvico se skuša ovrednotiti vpliv potresa na objekte visoke in nizke gradnje, predmete, človeka in spremembe v naravi. Trenutno se v svetu uporabljajo naslednje potresne lestvice:

- Mercalli-Cancani-Siebergova lestvica (MCS), ki ima 12 stopenj (npr. v Italiji),
- modificirana Mercallijeva lestvica (MM), ki ima 12 stopenj (npr. v ZDA),
- Medvedev-Sponheuer-Karnikova potresna lestvica (MSK), ki ima 12 stopenj (npr. v Rusiji, Indiji),
- evropska potresna lestvica (EMS), ki ima 12 stopenj (v večini evropskih držav),
- japonska potresna lestvica (JMA Seismic Intensity), ki ima 9 stopenj (na Japonskem). V Sloveniji se uporablja evropska potresna lestvica EMS-98.

Magnituda (M) je instrumentalno določena brezdimenzijska številska mera velikosti potresa in ocena za sproščeno energijo v njegovem žarišču. Vsak potres ima le eno vrednost magnitude (neodvisno od mesta opazovanja) in več vrednosti intenzitete (glede na opazovano naselje). Izračun magnitude temelji večinoma na zapisih različnih vrst potresnega valovanja. Magnituda nima določene zgornje vrednosti, izjemoma preseže vrednost 9. Največja izmerjena magnituda je dosegla vrednost 9,5 pri potresu v Čilu leta 1960, ocenjena magnituda najmočnejšega potresa v Sloveniji pa je 6,8 pri potresu na Idrijskem leta 1511.

Potres je tresenje tal in sevanje potresne energije (potresno valovanje), ki nastane ob nenadni sprostitvi nakopičenih tektonskih napetosti v Zemljini skorji ali zgornjem delu zemeljskega plašča. Večino potresov povzroči prelomni pretrg in zdrs tektonskih plošč, pogosto pa tudi ognjeniška in magmatska dejavnost ali druge nenadne spremembe mehanske napetosti v Zemlji.

Potresna nevarnost je naravna danost za pojav potresa. Določena je verjetnostno (z verjetnostjo prekoračitve) ali deterministično.

Potresna ranljivost je občutljivost ogroženega (ljudi, stavbe, materialne dobrine itn.) za potres. Je lastnost stavbe oziroma ogroženega (in ne lokacije) ter je obratno sorazmerna potresni odpornosti. Ranljivost lahko opišemo s pričakovano stopnjo izgub ali poškodb objektov, ki bi nastale ob potresu določene stopnje intenzitete ali pospeška tal.

Potresna ogroženost so pričakovane družbene in ekonomske posledice potresa. Je verjetnostni pojem in je odvisna od potresne nevarnosti, potresne ranljivosti stavb, gostote naseljenosti in časa izpostavljenosti.

Prelom je razpoka (ali sistem razpok), vzdolž katere sta v nasprotnih smereh zdrsnila kamninska bloka.

Seizmograf je občutljiva naprava za zapisovanje nihanja tal (podlage seizmografa). Zapise seizmografov uporabljamo za določitev magnitude potresa in lokacije žarišča ter za različne seizmološke analize.

Seizmologija je veda o potresih in z njimi povezanih pojavih. Tesno je povezana s fiziko Zemljine notranjosti, tektoniko in geologijo. Je del geofizike, ki spada med naravoslovne znanosti.

Škoda obsega ekonomske izgube, ocenjene po nesreči.

11.2 Razlaga okrajšav in kratic

ARSO	Agencija RS za okolje
CORS	Center za obveščanje Republike Slovenije
CSD	Center za socialno delo
CZ	Civilna zaščita
EMS	Evropska potresna lestvica
EU	Evropska unija
GRC	Gasilsko reševalni center
I	Intenziteta potresa
JMA	Japonska potresna lestvica
LSNB	Lokalno središče za nadzor bolezni
M	Magnituda potresa
MCS	Mercalli-Cancani-Siebergova potresna lestvica
MM	Modificirana Mercallijeva potresna lestvica
MONM	Mestna občina Novo mesto
MSK	Medvedev-Sponheuer-Karnikova potresna lestvica
NMP	Nujna medicinska pomoč
NVI	Nacionalni veterinarski inštitut
OU	Občinska uprava
OZRK	Območno združenje Rdečega križa
PGD	Prostovoljno gasilsko društvo
POTROG	Projekt Potresna ogroženost
PP	Policijska postaja
ReCO	Regijski center za obveščanje
RKB	Radiološko-kemično-biološko
RKS	Rdeči križ Slovenije
RS	Republika Slovenija
SB	Splošna bolnišnica
SOU OD	Skupna občinska uprava občin Dolenjske
STA	Slovenska tiskovna agencija
SV	Slovenska vojska
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UVHVVR	Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
ZA-RE	Radijske zveze v sistemu zaščite in reševanja
ZD	Zdravstveni dom
ZiR	Zaščita in reševanje
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč

12 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

12.1 Seznam prilog

SKUPNA PRILOGA	POSEBNA PRILOGA	VSEBINA - PODATKI
P - 1002(1)		Kadrovska in materialna formacija enot, služb in organov Civilne zaščite MONM
	P - 2001(1)	Ocena ogroženosti zaradi pojava potresa v MONM
P - 1(1)		Podatki o odgovornih osebah v MONM in SOU OD
P - 2(1)		Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča v primeru nesreče
	P-2/1(1)	Seznam oseb za izvajanje Načrta dejavnosti Občinske uprave MONM v primeru naravnih in drugih nesreč
P-4(1)		Pregled dolžnostnih sil za ZIR v MONM
	P-4/1(1)	Komisija za popis ter oceno poškodovanosti objektov ob naravnih in drugih nesrečah v MONM– sklep župana
P – 5(1)		Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestila o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
P – 6(1)		Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj, reševalnih postaj, splošnih in specialističnih bolnišnic, domov starejših občanov, CSD
P-7(1)		Pregled veterinarskih organizacij in zavetišč
P – 8(1)		Pregled humanitarnih, prostovoljnih in ostalih tovrstnih organizacij
P-9(1)		Pregled društev, klubov, organizacij, ki sodelujejo pri izvedbi nalog ZRP lokalnega pomena
P – 10(1)		Podatki o gasilskih enotah
P – 12(1)		Seznam občinskih zbirališč sil za ZRP
	P-12/1(1)	Predvidene lokacije za operativno delovanje ekip in enot občinske CZ
P – 13(1)		Seznam gospodarskih subjektov, ki sodelujejo pri izvajanju načrtov in ukrepov ZRP
P – 14(1)		Pregled lokacij za postavitve zasilnih bivališč
P – 16		Radijski imenik sistema zvez ZARE in ZARE+
	P - 16/1	Navodilo za uporabo radijskih zvez
	P – 17/02(1)	Evidenčni list vzdrževanja načrta
P-18(1)		Seznam predvidenih lokacij nastanitve v primeru nesreče ali evakuacije
P-19(1)		Seznam nosilcev načrtovanja
P-20(1)		Seznam zaklonišč
P-21(1)		Pregled pogrebnih služb
P-22 (1)		Pregled avtomobilskih lestev za gašenje in reševanje iz visokih zgradb
P-23(1)		Pregled avtomobilskih cistern za prevoz pitne vode
P-25(1)		Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P-26(1)		Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P-27(1)		Seznam pokopališč
	P-27/1(1)	Sklep župana o določitvi lokacije za potrebe množičnih pokopov
	P-27/2 (1)	Sklep župana o določitvi lokacije pokopa živalskih trupel
P-28(1)		Pregled društev, organizacij, podjetji s prevoznimi sredstvi za prevoz ljudi
P-29(1)		Seznam trgovin za nabavo potrebnih življenjskih dobrin za ogrožene prebivalce
P -31 (1)		Potresne opazovalnice na Dolenjskem
P-32 (1)		Pregled stacionarnih virov tveganja zaradi nevarnih snovi
P-33 (1)		Pregled občinskih mobilnih razglasnih postaj
P-34 (1)		Lokacije za skladiščenje opreme in pomoči
P-35 (1)		Pregled objektov pomembnih za delovanje sistema ZiR
P-36 (1)		Seznam organizacij, institucij, ki se ukvarjajo z RKB zaščito
P-37 (1)		Pregled kulturne dediščine
P-38 (1)		Pregled verskih ustanov na območju MONM

12.2 Seznam dodatkov

SKUPNI DODATEK	POSEBNI DODATEK	VSEBINA - PODATKI
D-1(1)		Načrt dejavnosti MONM ob naravnih in drugih nesrečah
	D-2002 (1)	Načrtovana finančna sredstva za izvajanje načrta ZiR
	D-2003	Obvestila in navodila prebivalcem
D-4		Vzorec odredbe za aktivacijo štaba in sil ZRP
D-5		Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
D-6		Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP
	D-2006	Priporočilo: Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev
D-7		Metodologija za ocenjevanje škode
D-8		Navodilo: Zaloge hrane in posebne razmere
D-9		Navodila za psihološko pomoč
D-10		Zaščitni ukrep Evakuacija – priporočilo
D-11		Zaklanjanje – razdelava zaščitnega ukrepa za pomoč pri načrtovanju in izvajanju ukrepa